

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra psychologie

Bakalářská práce

MUZIKOTERAPIE U SENIORŮ

Vedoucí práce: PhDr. Jitka Ivanková, R.N.
Autor práce: Ivana Šotkovská
Studijní obor: Sociální a charitativní práce
Ročník: Třetí
Forma studia: Kombinovaná

2013

Prohlášení o samostatném zpracování práce a souhlas se zveřejněním práce

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě (v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných Teologickou fakultou) elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

30. března 2013

Ivana Šotkovská

Ráda bych touto cestou vyjádřila velké a upřímné poděkování vedoucí práce, paní PhDr. Jitce Ivankové za odborné vedení, věnovaný čas, velkou trpělivost a cenné rady, jichž si velice vážím, díky kterým dostala bakalářská práce svoji konečnou podobu. Mé poděkování patří i respondentům mého šetření a vedení obou domovů, kteří mi umožnili tento výzkum provést.

Zvláštní poděkování věnuji všem blízkým za jejich podporu při zpracování této práce.

Obsah

Úvod	6
1 Hudba.....	7
1.1. Rozdělení hudby.....	7
1.2. Účinky hudby na člověka.....	7
2 Muzikoterapie	9
2.1. Úvod do muzikoterapie	9
2.2 Muzikoterapie v historickém kontextu.....	10
2.3 Muzikoterapie ve filozofickém kontextu	14
2.4 Muzikoterapie v hudebně-psychologickém kontextu	14
2.5 Muzikoterapie v lékařství.....	14
2.6 Druhy muzikoterapie.....	15
3 Senioři	17
3.1 Charakteristika pojmu senior	17
3.2 Biopsychosociální změny u seniorů.....	18
3.3 Potřeby seniorů.....	18
3.4 Role u seniorů.....	20
3.5 Adaptace seniorů	21
4 Zařízení pro seniory.....	22
4.1 Domov svaté Anežky ve Velkém Újezdě	22
4.2 Domov seniorů Budíškovice	22
4.3 Terapeuti v Domově svaté Anežky ve Velkém Újezdě	23
4.4 Terapeuti v Domově seniorů v Budíškovicích.....	23
4.5 Profese terapeuta	24
5 Metodika	25
5.1 Cíl práce	25
5.2 Charakteristika výběrového souboru.....	26
6 Výsledky rozhovorů.....	27
6.1 Shrnutí rozhovorů.....	49
7 Diskuse	53
8 Závěr	56
9 Použitá literatura	58
10 Seznam příloh.....	62

10.1 Přílohy.....	63
Abstrakt	123
Abstract.....	124

Úvod

Má bakalářská práce je zpracována na téma *Muzikoterapie u seniorů*. Tento obor patří k léčebným metodám s dlouhodobou tradicí. Někdy je též nazývána jako mladá metoda se starou tradicí. V naší společnosti nebyla příliš rozšířená, avšak v posledních letech stále více vzrůstá zájem o tento druh terapie. Domnívám se, že česká společnost je nedostatečně informována o možnostech a využití této metody.

Pro bakalářskou práci jsem si vybrala jako cílovou skupinu lidí seniory. Jsou to lidé, u kterých s přibývajícím věkem dochází k poklesu celkového funkčního potenciálu, zhoršuje se zdravotní stav, tím se snižuje schopnost postarat se sám o sebe a uspokojit své základní potřeby.

Jako ředitelka základní umělecké školy úzce spolupracuji s domovy pro seniory a s domy s pečovatelskou službou. Pořádáme pro ně různá vystoupení a tematické koncerty. Velice často se setkáváme nejen s nadšením samotných seniorů, ale i terapeutických a sociálních pracovníků, kteří se o seniory starají, a to nás motivuje k další spolupráci.

Po formální stránce je práce rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je sestavena zejména na základě relevantní odborné literatury, osobních poznatků a relevantních internetových zdrojů. V prvních kapitolách se věnuji hudbě jako takové, muzikoterapii jako vědnímu oboru v historickém, filozofickém, a hudebně - psychologickém kontextu. Dále uvádím rozdělení muzikoterapie. Další kapitoly se týkají seniorů a terapeutů. V bakalářské práci čerpám převážně z prací těchto autorů: Zeleiová, Linka, Šímanovský.

Praktická výzkumná část bakalářské práce probíhala v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě a v Domově pro seniory v Budiškovcích. Pro zpracování jsem použila kvalitativního výzkumného šetření, které bylo uskutečněno technikou hloubkového rozhovoru s polouzavřenými otázkami. V jeho průběhu se objevily i další zajímavé skutečnosti, jež jsem získala od respondentů.

Cílem mé bakalářské práce je zjistit, jaký vliv a účinek má na seniory léčebná metoda muzikoterapie, zda je seniory v těchto zařízeních využívána a jakou formou je uskutečňována.

1 Hudba

O jejím vzniku existuje mnoho teorií. Ty nejpravděpodobnější odvozují vznik hudby ze stupňování vzrušené řeči a jejího spádu z rytmu práce, či z rozvíjení dorozumívací funkce. Patří k nejstarším uměleckým projevům člověka.

„Hudba nastupuje tam, kde už slovo nestačí.

C. Debussy“¹

1.1. Rozdělení hudby

Hudba je druhem umění. Dá se říci, že umění znamená jakoukoliv lidskou dovednost. Může se jednat například o umění lékařské, pedagogické, kuchařské, chovatelské či jiné.²

Hudba pracuje především s tóny, ale i s jinými zvuky jako jsou šramot, šelest, ozvěna a další. Patří sem i pomlky, které jsou velmi důležité. Když definici hudby velmi zjednoduším, je to umění tónů.³

1.2. Účinky hudby na člověka

Každý člověk je jiný. Proto stejná hudba může na každého působit různě. Má na člověka mocný citový vliv. Působí na jeho náladu, ovlivňuje jeho psychiku. Poslechem vhodně vybraných skladeb je dosahováno uvolnění zátěžových stavů organismu, také jsou příznivě ovlivňovány fyziologické procesy a tím vším vlastně hudba působí jako lék.

„Již v prenatálním období dochází k intrauterinní (nitroděložní) adaptaci plodu na akustické signály matky. Mnozí vědci hovoří o akustickém „vtištění“ v prvních měsících těhotenství.“⁴ Oboustranná vzájemná závislost je mezi psychikou a somatikou. Na duševno má vliv dobrý tělesný stav. Projevuje se to zejména v náladě člověka - bývá většinou pozitivně naladěný. Přepřacovanost, nemoc a únava navozuje špatnou náladu. Naopak i duševno může vyvolávat třeba zblednutí, zčervenání, bušení srdce atd.⁵

¹ LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*, s. 7.

² Srov. Tamtéž, s. 21.

³ Srov. Tamtéž, s. 22.

⁴ PIPEKOVÁ, J. *Terapie ve speciální pedagogické péči*, s. 28.

⁵ Srov. Tamtéž, s. 24.

Za zmínku stojí vliv duševního stavu člověka na jeho tělesné nemoci. Je prokázáno, že tělesný stav si člověk sám vlivem duševna může zlepšit, nebo zhoršit. V krajních případech si nemoc může i vyvolat.⁶ Svou povahou může hudba člověku vracet chuť do života, občas nahrazuje chybějící mezilidské vztahy a vyplňuje smysl života.⁷

Z dějin hudby je známo mnoho případů, kdy se skladatel svou hudbou léčil z ran, jež mu uštědřil osud. Vznikla takto Beethovenova Osudová symfonie a klavírní tzv. Mondschein – Sonate, Dvořákovo Stabat mater a Rekviem, oba Smetanovy a Janáčkovy kvartety, Čajkovského Patetická a konečně třeba Lidice Bohuslava Martinů a další.

Naopak její účinky mohou mít i opačný charakter. Známy je například husitský chorál, při jehož zaznění se většinou nepřátelé husitů dávali na útěk, jak je známo z historie.⁸ „Anebo jiný příklad: podle údajného Eisenhowerova výroku Vejvodova polka „Škoda lásky“ ač ovšem s jiným textem pomohla Spojencům vyhrát druhou světovou válku.“⁹

Dá se říci, že člověka hudba provází již od narození. Vždyť matčin zpěv dává dítěti pocit ochrany, jistoty, bezpečí, signalizuje její blízkost.¹⁰

Jiní autoři zdůrazňují, že dítě již v prenatálním stavu určitým způsobem reaguje na hudbu, které jeho matka naslouchá, nebo provozuje.¹¹

⁶ Srov. PIPEKOVÁ, J. *Terapie ve speciální pedagogické péči*, s. 21.

⁷ Srov. Tamtéž, s. 25.

⁸ Srov. LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*, s. 25.

⁹ Tamtéž, s. 25.

¹⁰ Srov. Tamtéž, s. 25.

¹¹ Srov. Tamtéž, s. 25.

2 Muzikoterapie

Zjednodušeně řečeno znamená tento termín léčebnou metodu, která používá jako terapeutický prvek hudbu. Nejstarší svědectví pochází asi ze čtvrtého tisíciletí před Kristem. Jedna z hypotéz tvrdí, že její začátky spadají do období, kdy se vyvíjela samotná lidská řeč.¹²

2.1. Úvod do muzikoterapie

Muzikoterapie je složeninou řeckého a latinského názvu. Řecká část slova znamená léčení, ošetřovatelství a latinská část znamená hudbu, muziku.¹³ Oficiálně je zařazována jako pomocná metoda ve skupinové psychoterapii.¹⁴ V současné době nelze představit jedinou univerzální muzikoterapii, setkáváme se s různými muzikoterapeutickými přístupy. I jednotlivé muzikoterapeutické školy chápou postavení člověka v terapii různě. Každá z nich má jinou interpretaci na nemoc a zdraví a také smysl hudby nebo terapie jako takové vůbec.¹⁵

Muzikoterapie má mnoho různých definic od profesionálních sdružení z celého světa. Definice, která byla vytvořena světovou federací, říká, že je to použití hudby, které musí být prováděno kvalifikovaným terapeutem. „*Pro klienta nebo skupinu v procesu, jehož účelem je usnadnit a rozvinout komunikace, vztahy, učení, pohyblivost, sebevyjádření, organizaci a jiné relevantní terapeutické záměry za účelem naplnění tělesných, emocionálních, sociálních a kognitivních potřeb.*“¹⁶ Jejím cílem by mělo být dosažení hladšího průběhu v oblasti intrapersonální a interpersonální integrace. Měla by být zlepšována kvalita života pomocí prevence, nebo léčby.¹⁷

¹² Srov. PIPEKOVÁ, J. *Terapie ve speciální pedagogické péči*, s. 36.

¹³ Srov. LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*, s. 36.

¹⁴ Srov. ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 8.

¹⁵ Srov. Tamtéž, s. 11.

¹⁶ KANTOR, J. *Základy muzikoterapie*, s. 27.

¹⁷ Srov. Tamtéž, s. 27.

2.2 Muzikoterapie v historickém kontextu

Hudby se využívalo zejména jako prostředku určeného ke komunikaci s nadpřirozenými silami, s bohy nebo démony.¹⁸ Historie nám ukazuje, že hudba je neoddělitelně spojena také s náboženským a sociálním životem v určité etnické komunitě a s jejich jedinečným vyjadřováním pomocí rituálů.¹⁹ Sem patří celkem tři paradigmaty. Jsou to magické, matematické a medicínské.

- Magické paradigma v hudbě

Tento termín znamenal víru, že hudba má ozdravnou moc. V současnosti se toto magické paradigma dá vyjádřit jako hudební placebo efekt.²⁰ Velkého uznání dosáhla terapie hudbou například v Egyptě, Babylonu, Řecku a v Římě.²¹

Ve Starém zákoně jsou zmínky, kdy byl král Saul vyléčen z depresivních stavů za pomoci hry na harfu. V Egyptě už tři tisíce let př. n. l. byli plaveni nemocní po Nilu na jednoduchých loďkách za doprovodu uklidňující hudby, hrané na jednoduché nástroje. Hudební terapií se zabývali i myslitelé jako například Pythagoras, Platon, Aristoteles. Dají se jistě pokládat za přímé předchůdce muzikoterapie.²²

- Matematické paradigma v hudbě

Při matematickém pohledu na léčbu hudbou můžeme říci, že člověka, který je v nějakém nesouladu může do stavu, který je pro něj uspokojivý dostat to, co je v naprostém pořádku. V hudbě to znamená, že disharmonii (nesoulad) uvedeme do pořádku tím, že ji poskládáme do harmonie tónů.²³ Po pádu římské říše se tradice terapie hudbou v západní a střední Evropě dostává do zapomenutí. Z období středověku jsou zachovány jen útržky a zmínky o využití terapie hudbou, např. při léčení tance sv. Víta. Do centra pozornosti se dostává až v období renesance. V 17. a 18. století se objevují praktické metody a teorie.²⁴

¹⁸ Srov. ŠIMANOVSKÝ, Z. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*, s. 17.

¹⁹ Srov. ZELEDIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 16.

²⁰ Srov. Tamtéž, s. 18.

²¹ Srov. ŠIMANOVSKÝ, Z. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*, s. 18.

²² Srov. Tamtéž, s. 18.

²³ Srov. ZELEDIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 20.

²⁴ Srov. ŠIMANOVSKÝ, Z. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*, s. 19.

- Medicínské paradigma v hudbě

Pokud budeme srovnávat alopatické a izopatické působení hudby, tak izopatickým byla myšlena taková hudba, která odpovídala svým tempem, rytmem, barvou a dynamikou danému psychickému rozpoložení nemocného člověka. Katarze a tedy také léčení, spočívala podle izopatického principu (dále jen izoprincipu) v tom, že vnitřně depresivní člověk nebyl utěšován veselou hudbou, ale hudbou smutnou s mollově zabarvenými mody. Důvěrný kontakt se vytvořil proto, že byla nejdříve hrána hudba, která odpovídala náladě nemocného, teprve poté se postupně začala měnit, a to způsobem, který ovlivnil chování a emocionální prožitky nemocného žadaným směrem. Dá se říci, že i dnes se tento princip používá stejně, ale vždy počítá s určitou psychickou regresí.²⁵ Alopatickým účinkem – hudebním souzvukem bylo dosaženo harmonie, která doposud chyběla. Ta se poté rozvinula i v těle jedince.²⁶

Shrnutí

Ze stručného popisu je patrné, že využití hudby k náboženským, výchovným a léčebným účelům prošlo v minulosti velkými změnami. Současná muzikoterapie využívá poznatků získaných v minulosti, ale samozřejmě se snaží jít svým výzkumem dále do budoucnosti. Je zřejmé, že stará hudba není nahrazována novou, ale vývoj hudebního myšlení – takže i právě terapeutického působení hudby postupuje dále a v dnešní hudbě jsou stejné zákonitosti jako kdysi např. v hudbě pradávných národů (základ melodie, rytmika).²⁷

Definování muzikoterapie v moderních dějinách

V systému hudebních věd stojí muzikoterapie např. s hudební teorií a akustikou, filosofií, estetikou, sociologií, nebo etnologií. Na druhé straně má takový charakter, který ji spojuje se všeobecnou medicínou, psychiatrií, psychologií a pedagogikou.²⁸

Forma muzikoterapie

Dnešní, novodobá muzikoterapie se začala rozvíjet hlavně po druhé světové válce. V tomto období vynikají americká, švédská a německá muzikoterapeutická škola.²⁹

²⁵ Srov. ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 23.

²⁶ Srov. Tamtéž, s. 23.

²⁷ Srov. Tamtéž, s. 25.

²⁸ Srov. Tamtéž, s. 27.

²⁹ Srov. LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*, s. 56.

V současnosti je muzikoterapie aplikována asi ve čtyřiceti zemích světa samozřejmě v rozdílných stádiích svého vývoje.

Do bývalého Československa se jako první dostala Lipská škola. Zasloužila se o to zejména Jitka Schánilcová – Vodňanská.³⁰ Jedním z prvních pracovišť, kde se aplikovala léčba hudbou, byla psychiatrická léčebna v Praze 8 – Bohnicích, dále např. na Foniatrickém oddělení Logopedického ústavu, které vedl František Kábele. S pojmem muzikoterapie je nerozlučně spjato již zmíněné jméno Jitky Schánilcové – Vodňanské.³¹

Aktivně se terapii věnuje i Zdeněk Šimanovský, který ji využívá v hudebně-dramatické výchově a je autorem řady publikací s touto tematikou.

V pozdějších letech se muzikoterapii začala věnovat spousta dalších, mezi kterými uvedu pouze některé. Z široké škály ve speciální pedagogice je to Kamil Kalina, Jiří Kantor, Marie Břicháčková nebo Lubomír Holzer.³²

Současné směry perspektivy muzikoterapie

Základními koncepty muzikoterapie jsou:

- Pedagogický;
- Medicínský;
- Psychoterapeutický.

Pedagogický koncept v muzikoterapii

Tento koncept se především zaměřuje na oblast učení, komunikace a sociální integrace.³³

Patří sem tyto druhy muzikoterapií:

- Antropozofická muzikoterapie;
- Orffovská muzikoterapie;
- Ortopedagogická muzikoterapie;
- Polyestetická muzikoterapie;
- Rekreativní muzikoterapie;
- Tvořivá muzikoterapie.

³⁰ Srov. ZELENIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 31.

³¹ Srov. Tamtéž, s. 8.

³² Srov. KANTOR, J. *Základy muzikoterapie*, s. 81-82.

³³ Srov. ZELENIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 50.

Medicínský koncept muzikoterapie

Hudba je s pohledu medicínského prozkoumávána hlavně za účelem zkoumání různých fyziologických reakcí.³⁴ „(např. psychogalvanický kožní reflex, dechová kapacita, kapilární průtok, svalová tuhost).“³⁵

Pod medicínský koncept v muzikoterapii patří tyto druhy muzikoterapií:

- Fokusuující muzikoterapie;
- Funkcionální muzikoterapie;
- Paliativní muzikoterapie;
- Paradoxní muzikoterapie;
- Regulativní muzikoterapie.

Psychoterapeutický koncept muzikoterapie

Psychoterapeutický koncept v muzikoterapii obsahuje tyto modely:

- Kognitivně – behaviorální model
 1. Behaviorální muzikoterapie;
 2. Muzikoterapie zaměřená na materiál improvizace.
- Psychodynamický model
 1. Analytická muzikoterapie;
 2. Asociativní muzikoterapie;
 3. Guided imagery;
 4. Klang – trance muzikoterapie;
 5. Morfologická muzikoterapie.
- Humanisticko – existenciální model
 1. Aktualizační muzikoterapie;
 2. Analogická muzikoterapie;
 3. Muzikoterapie;
 4. Gestalt muzikoterapie;
 5. Integrativní muzikoterapie;
 6. Muzikoterapie zaměřená na klienta.

³⁴ Srov. ZELENIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 57.

³⁵ Tamtéž, s. 57.

Muzikoterapie, které jsou orientovány psychoterapeuticky, pracují hlavně v oblasti komunikace, kde jsou u klientů organicky narušeny nezralé obranné mechanismy.³⁶

2.3 Muzikoterapie ve filozofickém kontextu

Kontinuální změny vnímání

Skoro 500 let, tedy přesněji od doby, kdy nastoupila polyfonie, neustále zjišťujeme, že naše hudební myšlení je zaměřováno zejména na rozdíly, které poté vytváří nový celek. Dá se říci, že závěry z vnímání rozdílů mají velmi často hodnotící charakter – jedno vyzdvihují, druhé zavrhnou.³⁷

2.4 Muzikoterapie v hudebně-psychologickém kontextu

Do tohoto kontextu patří:

- Princip projekce;
- Princip asociací;
- Princip symbolizace.

V muzikoterapii je používáno verbálních a neverbálních prostředků. Mezi verbální prostředky vyjadřování se používá nejvíce zpěv. U neverbálního vyjadřování je velmi důležitý rytmus a melodie, které ovlivňují psychiku člověka.³⁸ Tím, čím je muzikoterapie odlišná od ostatních terapií je, že s její pomocí člověk rychleji naváže komunikaci a vztah s druhým člověkem. Je ale nutné, aby terapeut byl odborně a systematicky vzděláván a mohl tak dobře odvádět svoji práci.³⁹

2.5 Muzikoterapie v lékařství

Příčiny novodobého zájmu o muzikoterapii

Kromě toho, že muzikoterapie poskytuje rychlejší komunikaci a snadnější navázání kontaktů, pro lékařství je přínosná tím, že člověka nebolí a není nepříjemná. Dostává se

³⁶ Srov. ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 62.

³⁷ Srov. Tamtéž, s. 79.

³⁸ Srov. VOTAVA, J. et al. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*, s. 155-156.

³⁹ Srov. ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 212.

do popředí i v léčbě založené na psychickém stavu pacientů. Velkým trendem je nahrazování chemoterapie nebo farmakoterapie právě muzikoterapií.⁴⁰

Současné možnosti využití hudby v lékařství

- Prevence (profylaxe);
- Analgetická (palliativní) funkce;
- Sedativně - ataraktická funkce;
- Rehabilitace;
- Rekonvalescence.

Muzikoterapeutický repertoár

To, co se hodí pro jeden případ, nemusí být vhodné nebo účinné v případě druhém. Aby mohl být vytvořen vhodný a obsáhlý repertoár, měl by mít terapeut odborné vzdělání ve všech oblastech hudby. Většina z nich dává přednost skladbám, které jsou velmi známé. Zejména u seniorů mají určité skladby velký význam. Jsou pro ně určitou vzpomínkou na předešlá období a situace v jejich životě.⁴¹ „*Jsou připomínkou vnímatelova mládí, milých chviliek z jeho minulosti, což má svůj náladotvorný i eventuální obšťastňující účinek.*“⁴² Je zařazována i hudba operetní, lidová, dechová, patří sem dokonce i big beat, country a další žánry.

2.6 Druhy muzikoterapie

Receptivní, více známá jako poslechová neboli pasivní muzikoterapie, je založena na poslechu hudby živé nebo reprodukované. U živě hrané hudby má velký význam právě společenský zážitek a kontakt s ostatními jedinci.⁴³ Podle počtu pacientů se dělí na individuální, skupinovou nebo hromadnou.

U individuální muzikoterapie se terapeut věnuje jen jedinému pacientovi. Využívá se především tehdy, když problémy pacienta nejdou řešit ve skupině. Právě proto může být průpravou pacienta pro zařazení do skupinové terapie. Je zde velmi důležitý vztah

⁴⁰ Srov. LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*, s. 15-17.

⁴¹ Srov. Tamtéž, s. 93-94.

⁴² Tamtéž, s. 97.

⁴³ Srov. Tamtéž, s. 67.

mezi terapeutem a klientem. Tato terapie sebou nese personální a ekonomickou náročnost.⁴⁴

Skupinová muzikoterapie, při ní je současně přítomno 8 - 15, někdy 20 i více pacientů.⁴⁵ Při skupinové terapii se velmi často využívá možnost, kdy sami pacienti mohou něco získat od druhých. Tento fakt velmi pomáhá k jejich sblížení, ale i k pocitu, že na své problémy nemusí být sami.⁴⁶ U skupinové terapie se od terapeuta očekává znalost skupinové dynamiky.⁴⁷

Hromadná muzikoterapie – ještě větší počet osob zároveň léčených (např. terapeuticky motivovaný koncert nebo recitál). Někdy se skupinové a hromadné muzikoterapii dohromady říká kolektivní muzikoterapie.⁴⁸

Na začátku by mělo platit, že se terapeut společně s klienty domluví a rozhodne, jaký způsob terapie bude pro každého z nich nejvhodnější.⁴⁹

Místnost pro muzikoterapii by měla být útulná a vkusně zařízená tak, aby působila uklidňujícím a nerozptylujícím dojmem. Neměla by připomínat lékařskou ordinaci, kde převládá bílá barva a neměla by být průchozí. Způsob poslechu se na jednotlivých pracovištích liší. Pacient může při poslechu sedět nebo ležet.⁵⁰

⁴⁴ Srov. KANTOR, J. LIPSKÝ, M. WEBER, J. Et al. *Základy muzikoterapie*, 122-124.

⁴⁵ Srov. LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*, s. 70.

⁴⁶ Srov. PIPEKOVÁ, J. *Terapie ve speciální pedagogické péči*, s. 36.

⁴⁷ Srov. ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 40.

⁴⁸ Srov. LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*, s. 70-71.

⁴⁹ Srov. ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 40.

⁵⁰ Srov. LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*, s. 71-72.

3 Senioři

Dá se říci, že seniory nenajdeme jako kompaktní sociální skupinu. Můžeme je označit základními znaky, kterými se odlišují. Jsou to věk, zdravotní stav, rodinné zázemí, finanční příjem a také schopnost aktivního přístupu k životu ve starším věku.

3.1 Charakteristika pojmu senior

„*Mládí je květ života, stáří je plod života.*“⁵¹ Každý živý organismus od počátku svého vzniku stárne. Takto stárnou jednotlivci, ale i celé populace.⁵² C. G. Jung uvádí, že když na smrt myslí mladý člověk, může to být patologické. Pokud ale na smrt nemyslí člověk starý, je to patologické zcela určitě.⁵³

Etapa života, která obsahuje stáří, je úplně stejně důležitá jako např. etapa mládí a dospělosti a zaslouží si pozornost zejména ze strany pomáhajících profesí.⁵⁴ Celkové stárnutí sebou přináší další nové podněty a situace v životě seniora, s nimiž se každý musí vypořádat.

Na stárnutí, jako na něco co je abnormální, budeme nahlížet do té doby, dokud nebudeme považovat lidi staré, mladé za součást životní kontinuity.⁵⁵ Adaptace na stárnutí je u každého jedince jiná. Odborná literatura uvádí, že naše společnost považuje za seniora toho jedince, kterému vzhledem ke kalendářnímu věku vznikl právní nárok na starobní důchod. Takovéto určení je však problematické, protože hranice důchodového věku se stále zvyšuje.

Není snadné stárnout. Každý však má možnost volby, aby se rozhodl, jak svůj život uspořádat, změnit, jak žít dále. Podle gerontologů jsou tři kategorie stáří:

- stáří úspěšné - 25%;
- stáří neúspěšné - 10%;
- stáří očekávané - 65%.⁵⁶

Podle průzkumů z posledních let je obyvatelstvo České republiky historicky nejstarší, ale jeho věková struktura stále patří k evropskému průměru.⁵⁷ Stárne však

⁵¹ SIMAJCHL, L. *Stáří*, s. 5.

⁵² Srov. POKORNÁ, A. *Komunikace se seniory*, s. 7.

⁵³ Srov. TOŠNEROVÁ, T. *Jak si vychutnat seniorská léta*, s. 7.

⁵⁴ Srov. KLEVETOVÁ, D., DLABALOVÁ, I. *Motivační prvky při práci se seniory*, s. 11.

⁵⁵ Srov. RAM DASS. *Stále tady*, s. 22.

⁵⁶ Srov. SIMAJCHL, L. *Stáří*, s. 14-15.

velmi rychlým tempem. Dle předpokladů Českého statistického úřadu se v roce 2050 zvýší průměrný věk z 39 let na 54 let. Tímto procesem stárnutí, se však vymykáme jakékoliv zemi světa.⁵⁸ Tím, že budeme společně žít se seniory, bude náš život bohatší o zkušenosti, které doposud nemáme, ale pomůžeme tak vytvářet i sociální rovnováhu mezi našimi generacemi.⁵⁹

3.2 Biopsychosociální změny u seniorů

„Změny a ztráty u seniorů

<i>Změny</i>	<i>Ztráty</i>
<i>Pracovní role</i>	<i>Ztráta pracovního kolektivu a navyklých pracovních činností</i>
<i>Role otec/matka – prázdné hnízdo</i>	<i>Odchod dospělých dětí</i>
<i>Společenská role – odchod do důchodu</i>	<i>Sociální izolace</i>
<i>Rozvod – nemoc – smrt partnera</i>	<i>Osamělost/samota</i>
<i>Bydlení – odchod do nemocnice, domova pro seniory</i>	<i>Soukromí, vlastní domov</i>
<i>Snížení fyzických sil</i>	<i>Neschopnost sebe péče – závislost na druhých</i>
<i>Změna fyzického vzhledu</i>	<i>Ochota něco nového si koupit, zkrášlit své tělo, jít do společnosti</i>
<i>Smyslové funkce</i>	<i>Okamžitá orientace a jednání</i>

Zpracováno dle Klevetová, D.⁶⁰

3.3 Potřeby seniorů

Potřebou je nazýváno to, co každý z nás potřebuje pro svůj další vývoj a život. Mění se podle životních situací, kterými jedinec zrovna prochází.⁶¹ Důležité je i společenské postavení, které člověk zaujímá.⁶² Velký význam na uspokojování potřeb mají kulturní normy. Některé potřeby bývají potlačovány, jiné naopak zdůrazňovány. Občas jsou

⁵⁷ Srov. SÝKOROVÁ, D. *Autonomie ve stáří*, s. 40.

⁵⁸ Srov. VURM, V. et al. *Vybrané kapitoly z veřejného a sociálního zdravotnictví*. s. 113-115.

⁵⁹ Srov. VOHRALÍKOVÁ, L. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*, s. 43.

⁶⁰ KLEVETOVÁ, D., DLABALOVÁ, I. *Motivační prvky pro seniory*, s. 69.

⁶¹ Srov. SKORUNKOVÁ, R. *Úvod do vývojové psychologie*, s. 32.

⁶² Srov. FARKAŠOVÁ, D. *Ošetrovatelstvo-teória*, s. 135.

vytvářeny zcela nové potřeby.⁶³ Ani u seniorů to není jinak. Většinou jsou ale odkázáni na cizí pomoc a to vzhledem ke svému věku. Je to důsledek poklesu jejich funkčních schopností a soběstačnosti.

„U osob vyššího věku je typické, že v některých oblastech soběstačnosti dochází k poruchám a tento jev nazýváme dysaptibilita.“⁶⁴

Nejčastější užívanou klasifikací lidských potřeb je Maslowova klasifikace. Je rozčleněna do pěti kategorií, kdy tzv. vyšší potřeby mohou být uspokojeny až po uspokojení potřeb nižších.

- Fyziologické potřeby:

- výživa, vylučování, dýchání, spánek, odpočinek, pohyb, chůze, hygiena, správná teplota, zdraví, tišení bolesti, smích, pláč (jako fyzická záležitost), fyzické kontakty.

- Potřeba bezpečí:

- potřeba ekonomického zabezpečení (dostatek finančních prostředků);
- potřeba fyzického bezpečí - pocit bezpečí mohou posílit (a zmírnit tak obavu z pádu a úrazu) kompenzační pomůcky nebo pomoc druhého člověka;
- potřeba psychického bezpečí - pocit jistoty, časová a prostorová orientace.

- Sociální potřeby:

- potřeba informovanosti - kontakt s vnějším světem;
- potřeba náležet k nějaké skupině;
- potřeba lásky, náklonnosti, intimity;
- potřeba vyjadřovat se a být vyslechnut.

- Potřeba autonomie:

- potřeba být svobodný, rozhodovat sám za sebe;
- potřeba uznání, vážnosti;
- potřeba pocitu užitečnosti.

⁶³ Srov. NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*, s. 72.

⁶⁴ HOLMEROVÁ, I. *Vybrané kapitoly z gerontologie*, s. 43.

- **Potřeba seberealizace:**

- nalezení smyslu života.

Tyto výše zmíněné potřeby tvoří jeden velký celek, ve kterém je spojena fyzická, psychická a sociální stránka jedince a jsou neoddělitelné.⁶⁵

„Další rozdělení lidských potřeb je dle Max-Neefa: „bytí/přežití, ochrana, city, porozumění, participace, volný čas, kreace, identita, svoboda.

Základní lidské potřeby	Formy uspokojení (satisfiers)			
	bytí kvality	vlastnictví (věci)	dělán (jednání)	interakce (prostředí)
volný čas	imaginace, klid, spontánnost	hry, zábavy, pokojná mysl	denní snění, pamatovat si, relaxovat, bavit se	krajina, intimní prostory, místo, kde lze být sám

Zpracováno dle: Nešporové⁶⁶

V této tabulce uvádím ukázkou lidské potřeby „volný čas.“

3.4 Role u seniorů

Výsledkem konsenzu různých odborníků vznikly strategie aktivního stárnutí. Ty by měly sloužit jako východisko pro seniorskou politiku celé země. Sociální stáří se vyznačuje změnou rolí, změnou životního stylu. Významnou součástí je i splnění určitého kritéria (například odchod do důchodu po dosažení požadovaného věku), s čímž úzce souvisí, že stáří je v tomto pojetí chápáno jako sociální událost. Je to jakási událost, která ukončuje jednu životní etapu a začíná novou. Člověk v tomto období přijímá nové role, nové statusy, musí si zvyknout na rozdílnosti, jež stáří přináší.

V souvislosti se sociálním stářím stojí za zmínku i sociální periodizace života. Zatímco první a druhý věk je ve znamení vzdělávání a produktivity života, třetí a čtvrtý věk zobrazuje člověka s poklesem zdatnosti, avšak zdůrazňuje představu o zdravém stáří, které se snaží i v nejvyšším stáří zůstat samostatné.

⁶⁵ Srov. PICHAUD, C., THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi*, s. 41.

⁶⁶ NEŠPOROVÁ, O., SVOBODOVÁ, K., VIDOVIČOVÁ, L. *Zajištění potřeb seniorů s důrazem na roli nestátního sektoru*, s. 26.

3.5 Adaptace seniorů

Asi každý z nás by si přál žít co nejdéle. Už méně si uvědomujeme, že s věkem přichází také stáří, které je spojeno s úbytkem sil, větším výskytem nemocí, ztrátou těch nejbližších. Když se objeví první příznaky stáří, většinou je člověk zaskočen. Ne každý je schopen se s příchodem stáří vyrovnat. Míra adaptace je velmi individuální, záleží na celkové osobnosti člověka, jeho zkušenostech, jež ho formovaly během celého života. Vyrovnat se se stářím je pro mnoho lidí obtížné. První konfrontace přichází v období odchodu do starobního důchodu, kdy člověk zjistí, že již není potřebný na trhu práce. Podobná situace nastává také v osobním životě, kdy si senior uvědomí, že mu ubývá fyzických sil a řadu úkolů již nestihne. Jsou zde i změny vzhledu – vrásky, šedivění vlasů. Následkem všech těchto změn může mít senior snížené sebevědomí a pocity zhoršeného sebehodnocení. V tomto období je také častý vznik neuróz a depresí. Adaptace na stáří je velmi individuální a dlouhodobý proces, se kterým se musí člověk vyrovnat. Nejideálnější na stáří je konstruktivní strategie. Senioři objektivně hodnotí svůj život, snaží se, aby byl naplněn duševní či tělesnou činností. Žijí spokojeným, tvořivým životem, udržují a navazují mezilidské vztahy. Zajímají se o okolní svět, jsou tolerantní, vstřícní a přizpůsobiví. Jsou smířeni se stářím a také s důsledky, jež z něho vyplývají. Akceptují nevyhnutelnou budoucnost – smrt. Odchod do penzijního důchodu je významným předělem v životě člověka.

„Důchod je přechod z dobře naplněného života do života, který je třeba naplnit.“⁶⁷

V naší společnosti se většina lidí do důchodu těší, má pocit, že jejich život již nebude nikdo organizovat, budou mít čas na své koníčky a záliby, ale jsou i tací, u nichž odchod do důchodu navozuje pocity smutku. Jak jsem již zmiňovala, někdy mohou vzniknout až depresivní stavy. Tento negativní dopad bývá především u mužů, kteří se mnohem více než ženy realizují ve své profesi. Adaptace na důchod je velmi individuální, trvá určitou dobu, závisí na finanční situaci, rodinném a sociálním zázemí, zdravotním stavu, ale také na tom, zda byl odchod do důchodu dobrovolný či vynucený.

Po nástupu do důchodu může nastat situace, kdy člověk neví co se životem, jak jej naplnit. Takováto situace se obvykle po roce stabilizuje a už se většinou nemění.⁶⁸ Jednou z nejrizikovějších událostí v životě seniora je příchod a adaptace do nového zařízení. Jakákoliv aktivita a činnost, kterou člověk vykonává v této etapě života, může

⁶⁷ ŠPATÉNKOVÁ, N., *Krizová intervence pro praxi*, s. 97.

⁶⁸ Srov. VÁGNEROVÁ, M., *Vývojová psychologie II. dospělost, stáří*, s. 361.

příspěť k rychlejší a úspěšné adaptaci a k lepšímu zvládnutí stresové zátěže. Z pohledu medicínského, může být prevencí maladaptace psychosomatických komplikací.⁶⁹

4 Zařízení pro seniory

Ještě v roce 2006 existovaly v České republice tyto rezidenční služby: domovy důchodců, domovy s pečovatelskou službou a také penziony pro důchodce. Avšak s novou legislativou všechny tyto služby přešly do kategorie domovů pro seniory poskytující pobyt s celoročním provozem. Jsou zaměřeny především pro seniory s omezenou soběstačností, kteří již nemohou nadále zůstat ve svém přirozeném sociálním prostředí.⁷⁰

4.1 Domov svaté Anežky ve Velkém Újezdě

Toto zařízení je více známé jako Domov důchodců Velký Újezd. Název Domov svaté Anežky získal až v roce 2011. „*Je neziskovou organizací a jejím zřizovatelem je od 1. 1. 2011 Kongregace Milosrdných sester III. Řádu sv. Františka pod ochranou svaté rodiny v Brně.*“⁷¹ Byl postaven již v roce 1937 tímto řádem, který se o něj po dlouhá léta staral. V padesátých letech byl zestátněn.

Dle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, poskytuje Domov sv. Anežky dvě sociální služby: Domov pro seniory a Domov se zvláštním režimem.⁷² V současné době má plně obsazenou kapacitu. Je zde ubytováno 78 žen a 26 mužů.

4.2 Domov seniorů Budiškovice

Tento domov je zvláštní tím, že se nachází na rozhraní tří krajů: Jihočeského, Jihomoravského a kraje Vysočina. Jeho zřizovatelem je kraj. Je to domov s celoročním provozem.⁷³ Je zde ubytováno 70 žen a 68 mužů.

⁶⁹ Srov. KALVACH, Z., ZADÁK, Z. et al. *Geriatric a gerontologie*, s. 441-442.

⁷⁰ Srov. MALÍKOVÁ, E. *Péče o seniory*, s. 45.

⁷¹ *Domov sv. Anežky domov pro seniory ve Velkém Újezdě* [online]. Posl. aktualizace 4. 1. 2013 [cit. 17. ledna 2013]. Dostupné na WWW: <<http://www.dsvanezky.cz/index.html>>.

⁷² Srov. Tamtéž.

⁷³ Srov. *Domov seniorů Budiškovice* [online]. [cit. 17. ledna 2013]. Dostupné na WWW: <<http://www.ddbudiskovice.cz>>.

4.3 Terapeuti v Domově svaté Anežky ve Velkém Újezdě

V domově svaté Anežky pracují dvě terapeutky. Jedna má na starosti klienty na běžných odděleních a druhá se stará o klienty se zvláštním režimem - jsou to lidé trpící Alzheimerovou chorobou. Terapeutka na běžném oddělení vytváří pro klienty program vždy na měsíc dopředu, jež je průběžně aktualizován. Senioři jsou o všech aktivitách informováni. Pokud jsou tyto aktivity náročnější, pomáhá s přípravou sociální pracovnice.

Terapeutka však nemá žádné hudební vzdělání, základům hry na klávesy ji naučila její dcera, která navštěvovala naši školu. Domov pro seniory ji nenabízí žádné odborné školení ani kurz, kde by mohla získat nějaké informace, popřípadě rady. Vše tedy řeší sebevzděláváním a sbíráním zkušeností a informací ve svém volném čase, neboť ji toto zaměstnání velice naplňuje. Snaží se, aby muzikoterapie nebyla jednotvárná, prokládá části poslechové hudby hudbou aktivní, kdy si klienti mohou zaspívat, zahrát a někdy i zatančit. Důležité je i střídání hudebních žánrů dle přání klientů.

Terapeutka starající se o seniory na oddělení se zvláštním režimem dbá na to, aby tito lidé trénovali zvláště paměť a motoriku, tudíž muzikoterapie je prováděna v menším měřítku.

4.4 Terapeuti v Domově seniorů v Budiškovcích

Domov v Budiškovcích zaměstnává také dvě terapeutky. Plán aktivit zpracovávají na měsíc dopředu a v případě potřeby ho doplňují nebo obměňují. Muzikoterapie v tomto domově probíhá dvakrát týdně a těší se velkému zájmu. Informace získávají klienti pomocí nástěnek, které jsou umístěny na chodbách a v jídelně, nebo rozhlasu. Vždy ráno jim vše oznámí ošetřující personál.

Terapeutky mají základní hudební vzdělání, hrají na klavír a kytaru. Klienty se snaží do této aktivity zapojit nenásilnou, avšak intenzivní formou. Každému rozdají nějaký hudební nástroj a snaží se je zapojit do hudebního procesu. Práce se jim daří a spokojení klienti nechtějí občas ani skončit. Pokud jde o vážnou hudbu, klienti jsou před poslechem seznámeni s historií vzniku skladby a jejím autorem. V případě zájmu terapeutů jim telefonicky poskytují potřebné rady a informace.

4.5 Profese terapeuta

Mezi terapeutem a klientem by měl být důvěrný vztah.⁷⁴ Důležitá je též pokora, intuice, empatie a flexibilita. Ty by měly být profesionální i lidskou výbavou každého terapeuta.⁷⁵ Žádný terapeut by se nikdy neměl spokojit s definicemi, které se naučil. Jeho povolání je přesně na půli cesty mezi lékařem a hudebníkem. To znamená, že by měl být vybaven znalostmi, jak z oblasti hudby, tak medicíny. Měl by disponovat pozitivním smýšlením.⁷⁶ Vše ale velmi záleží na finančních možnostech zařízení, kde terapeuti pracují. Většinou tuto práci, která by měla mít již zmíněnou odbornost, vykonávají sociální pracovníci nebo zdravotní personál, který není proškolen a dostatečně seznámen s muzikoterapií a ještě k tomu všemu musí zvládnout i spoustu dalších aktivit.⁷⁷

⁷⁴ Srov. ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*, s. 18.

⁷⁵ Srov. Tamtéž, s. 42.

⁷⁶ Srov. ROSMARIE, F. *Muzikoterapie, Terapie zpěvem*, s. 83-84.

⁷⁷ PAPEŽOVÁ, E. *Odvracená tvář sociální práce*, s. 46.

5 Metodika

Výzkum práce jsem prováděla pomocí standardizovaných osobních rozhovorů, které byly se souhlasem vedení jednotlivých zařízení i respondentů nahrávány na diktafon, aby nebyla narušena jejich plynulost. Nahrávání nemělo žádný vliv na mluvený projev a odpovědi respondentů. Vybraní respondenti měli zaručenou anonymitu a dobrovolné rozhovory probíhaly nejčastěji v jídelně, klubovně nebo přímo v jejich pokojích. Poté jsem rozhovory přepsala do písemné podoby.

Rozhovory se uskutečnily od 25. 2. 2013 do 12. 3. 2013 v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě a v Domově pro seniory v Budíškovcích. Délka rozhovorů se lišila podle obsahu odpovědí respondentů, nikdy však nebyla delší než 20 – 30 minut.

Identifikační údaje respondentů jsem dle rad Hendla vždy zjišťovala až na konci rozhovorů.⁷⁸ Podle mého názoru byl tento postup dobře zvolen, protože ke konci jednotlivých rozhovorů už nebyla tak napjatá atmosféra jako na začátku. Většinou se respondenti na mé otázky těšili a byli celí nedočkaví, kdy už začneme. Identifikační údaje mi pak poskytli bez velkého rozmýšlení.

Dotazovaným respondentům jsem položila celkem 16 polouzavřených otázek. První dvě otázky jsou identifikační a týkají se jejich pohlaví a nejvyššího dosaženého vzdělání. Dalších čtrnáct otázek je zaměřeno na samotnou muzikoterapii. Snažila jsem se zjistit, co si pod tímto pojmem představují, zda se věnovali hudbě před vstupem do zařízení, proč tuto aktivitu navštěvují, jak často ji navštěvují. Dále jsem zjišťovala, jestli jsou respondenti o provádění muzikoterapie dostatečně informováni a jaký způsob provádění muzikoterapie jim nejvíce vyhovuje. Poslední část těchto otázek se týkala repertoáru, který je respondentům nabízen, zda je doba provádění muzikoterapie dostatečně dlouhá, jak na ně působí, a zda jsou spokojeni s terapeutkou. Další otázky se zaměřily na prostředí, kde je muzikoterapie prováděna. Poslední otázka se týkala možností zlepšení nebo obohacení muzikoterapie v jejich domově.

5.1 Cíl práce

Cílem mé bakalářské práce je zjistit vliv a účinek muzikoterapie na seniory v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě a v Domově pro seniory v Budíškovcích, na možnosti využití a uskutečnění této léčebné metody ve zmiňovaných zařízeních.

⁷⁸ Srov. HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*, s. 169.

5.2 Charakteristika výběrového souboru

Zkoumaným souborem byli senioři, kteří jsou ubytováni v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě a v Domově pro seniory v Budiškovcích. Celkem jsem oslovila dvacet šest respondentů. Třináct respondentů v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě a třináct v Domově pro seniory v Budiškovcích. V domově sv. Anežky neposkytlo rozhovor pět respondentů a podobně tomu bylo i v Domově pro seniory v Budiškovcích, kde se to týkalo sedmi respondentů. Nejčastějším důvodem, proč uživatelé odmítli spolupráci, byl nezájem, obava ze zveřejnění a případného posměchu. Negativně se projevila skutečnost, že podobné rozhovory požadují studentky zdravotních nebo vyšších odborných škol, které tam docházejí na praxi.

Celkem jsem tedy provedla rozhovor jen u čtrnácti respondentů. Osm respondentů bydlelo v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě a šest respondentů v Domově pro seniory v Budiškovcích. Podle mého názoru byly ženy sdílnější než muži a neměly tolik různých obav a předsudků. Věk respondentů se pohyboval od 74 let do 88 let. Průměrná délka života u respondentů v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě je 81,1 let. V Domově pro seniory v Budiškovcích činí tato délka 78 roků. Průměrná délka života všech čtrnácti dotazovaných respondentů je 79,8 roků. Průměrná doba pobytu v Domově sv. Anežky je 5,8 roků a v Domově pro seniory v Budiškovcích 4,6 roků. Celková průměrná doba pobytu v obou zařízeních činí 5,3 roků.

6 Výsledky rozhovorů

1. Jaké je vaše pohlaví?

	Žena	Muž
Respondent č. 1	X	
Respondent č. 2		X
Respondent č. 3		X
Respondent č. 4	X	
Respondent č. 5	X	
Respondent č. 6	X	
Respondent č. 7		X
Respondent č. 8	X	
Respondent č. 9	X	
Respondent č. 10	X	
Respondent č. 11		X
Respondent č. 12		X
Respondent č. 13	X	
Respondent č. 14		X

Jak jsem již zmiňovala, rozhovor mi poskytlo celkem 14 respondentů. Z toho bylo osm žen a šest mužů. V Domově sv. Anežky odpovídalo pět žen a tři muži, v Domově pro seniory v Budiškovcích to byly tři ženy a tři muži.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

	Základní	Střední odborné s výučním listem	Úplné střední	Vyšší odborné	Vysokoškolské
Respondent č. 1	X				
Respondent č. 2	X				
Respondent č. 3			X		
Respondent č. 4	X				
Respondent č. 5		X			
Respondent č. 6	X				
Respondent č. 7			X		
Respondent č. 8	X				
Respondent č. 9					X
Respondent č. 10		X			
Respondent č. 11			X		
Respondent č. 12	X				
Respondent č. 13			X		
Respondent č. 14		X			

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, jaká je mezi respondenty dosažená úroveň vzdělání.

- Základní

Základní školu dokončilo šest respondentů. Pět respondentů se základním vzděláním je z Domova sv. Anežky. Z toho jsou čtyři ženy a jeden muž. V Domově v Budíškovcích má základní vzdělání jeden muž.

Respondentka č. 1 vysvětluje: „*Já mám jenom základní vzdělání. Celý život jsem pracovala v jednotném zemědělském družstvu v rostlinný výrobě.*“ Respondent č. 2 mluví o svém zaměstnání: „*Já jsem dělal závozníka u státních lesů. Vozili jsme lesákům stromky. Pak to místo po revoluci zrušili a já byl nezaměstnaný.*“ Respondentka č. 4 neměla ráda školu: „*Já vychodila jen základku. Mě škola nikdy nešla. Pak sem šla dělat do UP závodů, tam se vyráběl nábytek a tak.*“ Razantní odpovědi se mi dostalo od respondentky č. 6: „*Nás se nikdo neptal, jestli chcu studovat. Ve čtrnácti jsem musela jít do zemědělství a krmila jsem krávy. Taky jsem jeden čas dělala u prasat.*“ Jenom základní školu má také respondentka č.8: „*Já jsem chodila jen do základní školy. Potom jsem uklízela ve škole, v nemocnici, no kde bylo zrovna místo. Dost jsem to střídala.*“ Respondent č. 12 uznale odpověděl: „*Základní. Já jsem pracoval ve stavebním podniku jako pomocná síla. Co taky, když nemám žádnou školu.*“

- Střední odborné s výučním listem

Tímto vzděláním disponují celkem tři respondenti. V Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě je to jedna žena. V Domově v Budíškovcích mají toto vzdělání jedna žena a jeden muž.

O své lásce k práci hovoří respondentka č. 5: „*Vyučila jsem se zahradnicí a celý život jsem to dělala. Moc mě to bavilo. Pracovala jsem v zahradnictví a pak v květinářství.*“ Respondentka č. 10 podotkla: „*Já jsem se vyučila pro Královopolskou jako obráběčka kovů. Moc dlouho jsem to ale nedělala. Potom jsem pracovala v traktorce.*“ O tom, že si povolání vybral kvůli kamarádům, odpověděl respondent č. 14: „*Já jsem se vyučil zedníkem. Šli tam všichni mí kamarádi, tak sem šel taky. Po revoluci sem chvíli soukromě podnikal, ale byl sem rád, když sem dostal důchod.*“

- Úplné střední

Střední školu absolvovali čtyři respondenti. V Domově sv. Anežky mají toto vzděláním dva muži, v Budíškovcích jeden muž a jedna žena.

Odpověď respondenta č. 3 zněla: „*Já mám ekonomickou školu. Pracoval jsem ve státním statku jako účetní. No, dělal jsem vlastně úplně všechno, nejen účetního.*“ O nenaplněných přáních mluvil respondent č. 7: „*Já jsem navštěvoval gymnázium. Chtěl jsem jít dál studovat hudbu, ale otec mi to zakázal. Tak se ze mě stal účetní.*“ Vesele mi odpověděl respondent č. 11: „*Středoškolák. Chodil jsem na gymnázium a celý život jsem učil na učilišti. Dělal jsem mistra odborného výcviku.*“ Odpověď respondentky č. 13 naznačuje, že i středoškolsky vzdělaný člověk může vykonávat namáhavou práci: „*Já mám zdrávku a celý život jsem pracovala v nemocnici na interně. Byla to náročná práce, ze začátku jsem to chtěla vzdát, ale pak jsem si zvykla.*“

- Vysokoškolské

Jedinou vysokoškolsky vzdělanou osobou je respondentka č. 9 z Domova pro seniory v Budíškovcích, která s obvyklou noblesou v hlase odpověděla: „*Jsem lékařka. Vystudovala jsem v Praze, ale místo jsem dostala v Brně. Tam jsem také zůstala a celý život pracovala. No, vidíte a jak jsem dopadla.*“

3. Co si představujete pod pojmem „muzikoterapie“?

Tuto otázku jsem položila záměrně hned na začátku rozhovorů, abych zjistila, jestli všichni dotazovaní respondenti mají alespoň nějakou představu o tom, co tento termín znamená. Popřípadě abych jim tento pojem pomohla objasnit.

K mému údivu jsem byla velice mile překvapena, protože všech čtrnáct dotazovaných vlastními slovy dokázalo tento termín vysvětlit. Sedm respondentů odpovědělo, že je to léčení pomocí hudby. Respondent č. 7 mi udělal velkou radost a odpověděl: „*Léčba hudbou. Moje srdeční záležitost. Je to činnost, která je každý pátek, ale já bych mohl chodit každý den. Hned se mi udělá líp. Ani jednou jsem nevynechal. To mě drží při životě.*“ Respondentka č. 4 odpovídá: „*Nevím, jestli to bude dobře, ale je to něco kolem muziky. Nějaký zpívání. Už vím!! To chodíme zpívat, to je v pátek dopoledne. Mělo by nás to povzbudit, vlastně je to asi léčení hudbou.*“ Respondentka č. 5 tento termín vysvětluje takto: „*Léčení muzikou. To nám jednou říkala Jana, že se to tak jmenuje. My tomu říkáme zpívání. Mám ho moc ráda. Je to moc oblíbená činnost.*“ Respondentka č. 8 nejprve váhala a poté mi sdělila: „*Nějaké léčení pomocí hudby, né? To my chodíme na tuto činnost každý pátek.*“ Respondentka č. 9 odpověděla velmi výstižně a takřka ukázkově: „*Je to léčení hudbou. Zkrátka léčebná*

metoda, která k léčení jako léčebný prostředek využívá hudbu.“ Respondent č. 11 se nejprve zamyslel a po chvíli odpověděl: „*To jsem někde četl – léčení pomocí hudby.*“ Respondentka č. 13 dospěla k názoru, že muzikoterapie by měla pomáhat: „*Je to léčení přes hudbu, která by měla pomáhat.*“

Další skupinka respondentů uvádí, že je to činnost. Respondent č. 3 říká: „*Tak to vím, to je činnost, co děláme v jídelně, buď si zpíváme, hrajeme nebo posloucháme nějakou hudbu. Někdy hrajeme takovou hru, kdo dřív pozná, co je to za skladbu.*“ Obdobně odpovídá respondentka č. 10: „*To je činnost, na kterou chodíme dvakrát týdně. Zpíváme tam, hrajeme a diskutujeme o muzice.*“ Stručné odpovědi se mi dostalo od respondenta č. 12: „*Asi něco s muzikou, nějakou tu činnost.*“

Poslední skupina respondentů má spojenou muzikoterapii hlavně se zpíváním. Respondentka č. 1 konstatuje: „*No, to je to zpívání, co máme každé pátek dopoledne, ne?*“ O něco sdílnější je respondent č. 2: „*To je vždycky v ten pátek na jídelně, jak se tam zpívá. Vždycky něco terapeutka vymyslí, aby se jako pokrátíl čas.*“ O tom, že respondenti po skončení muzikoterapie na toto téma ještě diskutují, se zmiňuje respondentka č. 6: „*To je něco se zpěvem s muzikou. Tady na to chodí ženský pravidelně v pátek. Vždycky si o tom pak povídáme.*“ Ve své odpovědi nezapomněl zmínit zpívání i respondent č. 14: „*Je to zpívání a poslech muziky, co je každé pondělí a pátek.*“

4. Jak Vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

	Aktivní hudebník	Posluchač	Nezajímala mne
Respondent č. 1		X	
Respondent č. 2			X
Respondent č. 3		X	
Respondent č. 4			X
Respondent č. 5	X		
Respondent č. 6		X	
Respondent č. 7	X		
Respondent č. 8		X	
Respondent č. 9	X		
Respondent č. 10	X		
Respondent č. 11		X	
Respondent č. 12			X
Respondent č. 13		X	
Respondent č. 14	X		

Tato otázka zkoumá, jaký vztah k hudbě měli oslovení respondenti před vstupem do zařízení.

Ze čtrnácti dotázaných se pět respondentů věnovalo hudbě aktivně. Dva respondenti jsou z Domova sv. Anežky a tři z Domova v Budíškovicích.

Respondentka č. 5 odpověděla: *„Když jsem bydlela ještě doma, tak jsem chodila pár let zpívat do kostelního sboru. Zpívala jsem soprán. Jezdili jsme zpívat i na různé akce. Byla to moc krásná doba. Tam jsme si užili srandy.“* Aktivně zpívala i respondentka č. 10, která konstatuje: *„Muzika mě provází od malička. Ve škole jsme měli takový malý sbor, tak tam jsem chodila. Potom jsem docházela do kostelního sboru. Když jsem se vdala, tak už na to nebyl čas. Ráda jsem zpívala dětem, vnukům, zkrátka mám ji moc ráda.“* Respondentka č. 9 se svou noblesou v hlase říká: *„Od mala jsem byla vychovávána tak, aby se mi dostalo veškerého vzdělání, tak jsem chodila od pěti let hrát na klavír a zpívat. Doma jsme si také hodně zpívali.“*

Dalšími aktivními provozovateli hudby před vstupem do zařízení jsou dva muži. Ti nezpívali, ale hráli na hudební nástroje. Respondent č. 7 se rozpovídal o své dlouholeté aktivní činnosti v dechovém souboru: *„No já jsem hrával na pozoun v dechovce skoro čtyřicet let, takže hudba zaujímala v mojem životě místo číslo jedna. Někdy mi žena nadávala, ale mě to bylo jedno. Já sem musel jít hrát.“* Taktéž i respondenta č. 14 provází hudba v podstatě celý život: *„Mě muzika provází celý život. Umím zahrát na foukací harmoniku, hrál jsem i na tahací, ale jen pravou rukou, dohromady už to bylo horší. V práci jsme si taky na stavbách zpívali. Vlastně i žena měla ráda hudbu.“*

Pasivně provozovalo hudbu před vstupem do domova šest dotázaných. Líbilo se mi sdělení respondentky č. 8: *„Říká se, že zpěv a hudba jsou kořením života. Člověk, který nemá rád hudbu - jakoukoliv, nemůže být šťastný. Já si zpívám od malička, pořád.“* Respondentka č. 1 s veselým tónem připojuje o svém životě i něco více: *„A to já jsem si zpívala pořád. Dyž byl eště můj manžel mladej, tak sme chodili tancovat, ale zase né moc, neměli sme tolik peněz. Rádio sme měli puštěný ale furt. Doma sme si zpívali a někdy i zatancovali.“* Rázně mi odpověděl respondent č. 11: *„Jsem typ, který si rád poslechne dobrou muziku. Hudba mi nevadí. Ba naopak. Děti chodily do hudební školy hrát. Syn na akordeon a dcera na klavír.“* Respondent č. 3 lituje, že nehraje na žádný nástroj: *„Rád jsem si zpíval, s manželkou jsme chodili na muziky, dokonce syn chodil do hudebky, rád jsem ho poslouchal, když hrál. Já na nic hrát neumím, ale vždycky jsem moc chtěl. Bohužel.“* Respondentka č. 13 se vyznává ze vztahu k hudbě: *„Ke mně*

muzika patří. Já zpívám od mala pořád. Přes celý den. Jde to tak nějak ze mě samo.“

U respondentky č. 6 se objevila velmi podobná odpověď.

Jako poslední z dotazovaných uvádím ty, kteří k hudbě nemají žádný vztah. Respondent č. 2 odpověděl: *„Žádný. Já mám rád klid, radši sem se díval na televizi. Nic mi to neříká. Nikdo u nás nikdy nezpíval – nejsem na to zvyklý.“* Velmi stručně zněla odpověď od respondenta č. 12: *„Žádný, mě moc nezajímá.“* Negativní stanovisko k hudbě zaujímá i respondentka č. 4: *„Mě to nic moc neříká. Já radši pletu, mám ráda svůj klid. Nikdy jsem si nezpívala. Nemám ten sluch. A taky v poslední době blbě slyším, mám ta naslouchadla a jak je vyndám, tak je to špatný.“*

Výsledek výzkumu u této otázky mě potěšil, protože jedenáct dotazovaných má kladný vztah k hudbě již od mládí a to trvá doposud.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

	Za účelem krácení času	Pro upevňování mezilidských vztahů	Ze zvědavosti	Pro zlepšení nálady
Respondent č. 1		X		
Respondent č. 2	X			
Respondent č. 3				X
Respondent č. 4	X			
Respondent č. 5		X		
Respondent č. 6				X
Respondent č. 7				X
Respondent č. 8		X		
Respondent č. 9		X		
Respondent č. 10		X		
Respondent č. 11		X		
Respondent č. 12			X	
Respondent č. 13				X
Respondent č. 14	X			

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda si respondenti návštěvou muzikoterapie krátí čas nebo pro to mají jiný důvod. Jeden muž a jedna žena z Domova sv. Anežky a jeden muž z Domova pro seniory v Budíškovicích se účastní muzikoterapie, poněvadž se nudí.

Respondent č. 2 potvrzuje mou hypotézu a uvádí: „*No, krátím si tak čas. Někdy se to dopoledne vleče a tam, jak pořád něco zpívají, tak to ubíhá líp. Rád je pozoruju. Nikdy se ale moc nezapojuju, to už musí bejt.*“ Respondentka č. 4 kráčí s davem: „*Vždycky mě ženský přesvědčí, ať jdu, abych nebyla na pokoji sama.*“ Podobný názor sdílí i respondent č. 11: „*Za první je tam dobrá parta, za druhý se tam i něco dozvíme a za třetí, rychleji tam ubíhá čas než třeba na pokoji.*“

Čtyři z dotazovaných dochází na hodiny muzikoterapie pro pobavení a zvednutí nálady. Jsou to dvě ženy a dva muži. Respondentka č.6 odpovídá: „*Je tam dobrá nálada a chodí tam i z ostatních pokojů, tak se tam setkáváme. Dokonce tam chodí i chlapi, to ze začátku nebylo. Já ale špatně slyším, tak na mě musí mluvit sestřička hlasitě a to se zase někomu nelíbí. Prej ruším.*“ I respondent č. 7 zmiňuje dobrou náladu: „*Strašně mě muzika baví. Pomáhá mi to zlepšit náladu. Rozebíráme tam různé druhy hudby, někdy se dohadujeme, jaký slova patří k písničkám, rád se účastním a zapojuju i jako hráč. Vždycky se zasmějeme. Někdy si ze sebe musí člověk umět udělat srandu, jinak to nejde.*“ Příjemná odpověď byla od respondentky č. 5: „*Dává mi to chuť do života. Taky zapomenu na všechny starosti, co mám. Sejde se tam vždycky hodně lidí, které to baví a různě se zapojujem do dění. Snažíme se někdy zpívat i dvojhlasně.*“ Respondent č. 3 zmiňuje: „*Víte od té doby, co mi zemřela žena, nemám rád samotu. Taky líp utíká čas, než se jde na oběd. Zpívání mám ale rád. Chodí tam chlapi, ženy, je tam veselo a to já potřebuju.*“ Velmi pěknou odpověď mi poskytla respondentka č. 9: „*Pomáhá mi to při navazování vztahů s ostatními, trénuje se při tom paměť, která už mi začíná občas vypovídat a je to milé zpestření dne.*“ Hrdě mi odpověděl respondent č. 14: „*Mě říkají tahoun. Já vždycky při zpěvu musím začít hrát, prej mi to jde nejlíp. Je to příjemný zpestření toho času tady.*“ Podobné odpovědi zaznívaly i od respondentů č. 1, 10, a 13.

Jediná negativní odpověď se mi dostala od respondenta č. 12: „*Byl jsem tam jen ale dvakrát. Řekli mi, ať se tam du aspoň podívát. Mě to nebaví.*“

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

	Pravidelně	Někdy	Nikdy
Respondent č. 1	X		
Respondent č. 2		X	
Respondent č. 3	X		
Respondent č. 4		X	
Respondent č. 5	X		
Respondent č. 6		X	
Respondent č. 7	X		
Respondent č. 8	X		
Respondent č. 9	X		
Respondent č. 10	X		
Respondent č. 11		X	
Respondent č. 12		X	
Respondent č. 13	X		
Respondent č. 14	X		

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, kolik lidí dochází pravidelně na tuto činnost. Již při prvních schůzkách v domovech jsem věděla, že o muzikoterapii je zájem, ale takový jsem nečekala. Pravidelných účastníků z řad respondentů bylo devět. Pět z Domova sv. Anežky, z toho tři ženy a dva muži. Čtyři z Domova pro seniory v Budiškovcích, jsou to tři ženy a jeden muž.

Respondentka č. 1 odpověděla: „*Já chodím pravidelně. Chodíme z našeho pokoje všechny. Když je některá třeba nemocná, tak jí to potom říkáme, co se dělo. A taky si zazpíváme na pokoji, aby jí to nebylo líto.*“ Z odpovědí bylo znát, že při této aktivitě panují dobré mezilidské vztahy a respondenti se na sebe vzájemně těší. V tomto duchu odpovídá i respondent č. 3: „*Navštěvuji jí pravidelně. Jen, když jsem byl nemocný, tak jsem vynechal. Je to fajn být mezi lidma, který to taky baví.*“ V Domově sv. Anežky pravidelně navštěvují muzikoterapii respondenti č. 5, 7 a 8, jejichž odpovědi byly podobné. V Domově v Budiškovcích respondentka č. 10 zmiňuje, že občas pomáhá s přípravou na muzikoterapii: „*Chodím pravidelně. Někdy jdu dřív, abych pomohla terapeutce nachystat věci, nástroje a všechno, co bude potřeba.*“ Pravidelně také chodí respondentka č. 13, která upozorňuje i na obsazená místa: „*Chodím pravidelně. Už máme svá místečka, kde kdo sedí. Schází se tam lidé, kteří chtějí něco dělat, něco se dozvědět. Pracovat na sobě.*“ V tomto duchu byly také odpovědi respondentů č. 9 a 14.

Pět dotázaných navštěvuje muzikoterapii jen někdy. Tři jsou z Domova sv. Anežky a dva z Domova pro seniory v Budiškovcích. Respondent č. 2 přiznává svou lenost a pohodlnost: „*Někdy. Pravidelně to zas né. Někdy dýl ležím, protože se mi nechce tak brzy vylejzat. Jsem dost lenivej a je to dobrovolný, tak nemusím.*“ Respondentka č. 4 zdůrazňuje také dobrovolnost, na které je muzikoterapie postavena: „*Chodím tam tak jednou za měsíc, takže někdy. Je to dobrovolný, do toho mě nutit nikdo nemůže.*“ Stručné odpovědi se mi dostalo od respondenta č. 12: „*Dyť to říkám, byl sem tam dvakrát.*“ Respondentka č.6 zmiňuje svůj handicap: „*No, já právě špatně slyším, tak úplně pravidelně nechodím. Tak tam napište někdy.*“ Občas dochází na muzikoterapii ještě respondent č. 11.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Tato otázka měla zjistit, jakou formou jsou klienti o muzikoterapii informováni. Pochvalu by si zasloužil personál, který přistupuje ke své práci zodpovědně. Každý, kdo projeví zájem o muzikoterapii, je v obou zařízeních s předstihem informován. Sama jsem měla možnost zhlédnout nástěnky a vývěsky, kde byly potřebné informace uvedeny. Následující odpovědi respondentů to jenom potvrzují.

Respondentka č. 1 sděluje: „*No já špatně vidím, ale ženský se chodí dívat na nástěnky a pak mi to řeknou. Říkají to i sestřičky při rozdávání léků a tak. Někdy se to dovíme i na jídelně.*“ Respondent č. 3 jako zdroj informace o této činnosti uvádí i kamarády: „*Jé, to je vyvěšený skoro všude. Na odděleních, jídelně a ještě nám to připomínají, třeba když jdou ráno rozdávat léky. Nebo mi to řeknou chlapi vedle z pokoje, co s nima hrajou karty. Oni ale nechodí.*“ Velmi podobné odpovědi se mi dostává i od respondentky č. 8: „*Bývá to vyvěšeno vždycky dopředu na nástěnkách a ještě nám to připomínají sestřičky. Takže kdo má zájem, vždycky to ví včas a dopředu.*“ Nástěnky a vývěsky zmínili ještě respondenti č. 4, 5, 6 a 7.

V Domově pro seniory v Budiškovcích jsou kromě vývěsek a nástěnek klienti informováni pomocí rozhlasového hlášení, které probíhá každý den ráno v osm hodin. Respondentka č. 9 to potvrzuje: „*Je to vyvěšeno na nástěnkách, ale v ten den ráno nás o tom informují rozhlasem, co se v kterou dobu ten den bude dělat.*“ Mile mi odpověděla respondentka č. 13: „*Ráno nám to oznámí pěkně rozhlasem, ještě sestřičky co chodí ráno s lékama to připomenou. No a jsou taky nástěnky, na kterých se to musí vyvěšovat.*“ Respondent č. 14 hrdě oznamuje: „*Já už ty dny, kdy to máme znám, ale*

ještě to ohlašují třeba rozhlasem.“ V tomto duchu odpověděli i respondenti č. 10, 11 a 12. Na tuto otázku rozezně a velmi ostře reagoval respondent č. 2: „Prosím vás vdyť je to vyvěšený skoro všude. Vůbec bych se nedivil, kdyby to pověsili i na záchodě. Někdy bych to nejradši strhal, ale zase vostatní to tak chtějí. Prej, aby nezapomněli.“

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

	Individuální	Skupinové	Je mi to jedno
Respondent č. 1		X	
Respondent č. 2			X
Respondent č. 3		X	
Respondent č. 4	X		
Respondent č. 5		X	
Respondent č. 6	X		
Respondent č. 7		X	
Respondent č. 8		X	
Respondent č. 9		X	
Respondent č. 10		X	
Respondent č. 11		X	
Respondent č. 12			X
Respondent č. 13		X	
Respondent č. 14		X	

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda respondenti při provádění muzikoterapie budou vyhledávat více společnost nebo mají raději komorní prostředí a soukromí. V obou domovech žije přes sto obyvatel. Občas se stane, že na muzikoterapii přijde i čtyřicet klientů. Problém nastal, když jsem zmíněnou otázku konzultovala s terapeutkami z obou domovů. Ty mi shodně sdělily, že z časových důvodů by se individuální forma terapie nemohla praktikovat a provádět. I tak mě zajímal názor respondentů a tuto otázku jsem jim položila. Skupinové formě provádění muzikoterapie dalo přednost deset respondentů. Z toho je pět z Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě a pět z Domova pro seniory v Budiškovcích. Dvěma respondentům je jedno, jak bude muzikoterapie prováděna, každý je z jednoho domova. Individuálně prováděnou muzikoterapii by uvítaly jen dvě respondentky z Domova ve Velkém Újezdě.

První z nich, respondentka č. 4 odpověděla: *„Já kdybych to uměla, tak bych se stejně styděla. Radši bych, aby mě nikdo moc neslyšel, tak radši individuálně.“*

Respondentka č. 6 shodně dodává: „*Já bych byla rači, kdyby se to mohlo dělat individuálně s každým zvlášť. Ale prej to nejde, že Jana nemá tolik času. Vono je nás fakt hodně.*“ Když si vzpomenu na odpovědi zmiňovaných respondentek, mám úsměv na tváři. Říci slovo individuálně, byl pro obě dotázané nadlidský úkol.

Respondent č. 3 se přiznal: „*Radši ve společnosti. Víte, já se někdy přistihnu, že zpívám falešně a pletu slova. Když je nás tam víc, tak se to ztratí. Sám bych se před terapeutkou styděl. Ale ostatní to neví. Takže skupinově.*“ Seznámení se s jinými lidmi považuje za důležité respondentka č. 1: „*No skupinově. Dyt' sem říkala, že chodíme z pokoje všechny naráz. Člověk by neměl chtít dělat něco sám, ve skupině se více pobavíme a poznáváme. Tam sem se seznámila s jinejma lidma, třeba s prvního patra, který sem neznala.*“ Respondent č. 14 souhlasí s vedením muzikoterapie v jejich domově: „*Dobré je to tak, jak se to dělá tady, takže ve skupině. Více jsme se poznali, kdo třeba zpívá líp, kdo hůř, někdo má zase znalosti z jiných oborů.*“ Že se při muzikoterapii zapomíná na problémy, zmiňuje respondentka č. 10: „*Skupinově. Já mám ráda společnost, je mi v ní dobře. Zapomenu na to, co mě tíží.*“ Dobrou náladu při této činnosti uvádí respondent č. 11: „*Raději skupinově. Individuálně to nemůže být tak zajímavé a srandovní. Když si můžeme půjčit nástroje a začneme hrát, tak se u toho strašně nasmějeme.*“ Hodně podobné odpovědi se mi dostalo od respondenta č. 7: „*Individuálně by to nebylo ono, takže skupinově. Mám rád, když se zapojí do činnosti větší počet lidí. Je větší sranda. Chlapi se ale moc nezapojují, jsou to takový poseroutky. Ted' se trošku polepšili přes tu zimu.*“ Takřka stejné odpovědi mi poskytli respondenti č. 5, 8, 9 a 13.

Záporné odpovědi se mi dostaly dvě, každá z jednoho zařízení. Respondent č. 2 odsekl: „*Mě je to fuk. Já si krátím jen ten čas, tak at' si to dělají, jak chtěou.*“ Respondent č. 12 byl ještě hrubší: „*Dejte mi pokoj, já ji nemám rád vůbec. Je to zbytečná blbost. To si rači pustím televizu.*“

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

	Aktivně	Pasivně	Aktivně a pasivně současně
Respondent č. 1			X
Respondent č. 2			X
Respondent č. 3			X
Respondent č. 4			X
Respondent č. 5			X
Respondent č. 6			X
Respondent č. 7			X
Respondent č. 8			X
Respondent č. 9			X
Respondent č. 10			X
Respondent č. 11			X
Respondent č. 12			X
Respondent č. 13			X
Respondent č. 14			X

Po předchozích návštěvách jiných domovů jsem byla zvědavá, jakou formou je muzikoterapie prováděna v těchto dvou zařízeních. Jsou domovy, kde terapeut pustí klientům „dechovku“ a to je pro něj vykonaná muzikoterapie. Všechny čtrnáct respondentů uvádí, že muzikoterapie je ve vybraných zařízeních prováděna jak aktivně, tak pasivně.

Respondentka č. 4 odpověděla: „Protože je jich hodně, tak to bývá nakombinovaný. Lidi to více baví, když se můžou zapojovat. Jenom něco poslouchat by je přestalo brzo bavit.“ Právě pestrost prováděné muzikoterapie zmiňuje respondent č. 7: „Jak kdy, většinou ale aktivně a pasivně současně. Chvilí si zpíváme sami, zapojujeme se všichni. Hrajeme na různé nástroje, jako jsou bubínky, triangly a tak. Když už jsme unavení, rádi si poslechneme něco, co nám sestřička pustí. Většinou je to na přání.“ Již zmíněná pestrost je znát i v odpovědi respondentky č. 6: „Né, dělá se všechno možný. Tak aktivně a pasivně současně. Někdy nám vyhrává Moravanka, někdy zase Smetana, někdy jen tak zpíváme sami.“ Respondentka č. 13 sdílí podobný názor: „Připravuje se pro všechny dohromady, aby to bavilo všechny. Je tam vždycky obsaženo z každého žánru něco. Tak napište aktivně a pasivně současně.“ Pochvalnou odpověď mi dala respondentka č. 10: „Je prováděná aktivně a pasivně současně. Každý má rád něco jiného. Holky se moc snaží zavděčit se všem. Pořád to prokládají něčím novým,

abychom se něco i naučili.“ Ten samý problém o neznalosti termínů zmínila respondentka č. 1: „Nevím přesně, co je to aktivně a pasivně, ale děláme tam takovou všeho chuť. Chvilku tak, potom zase jinak, tak asi to třetí aktivně a pasivně současně. To víte, já ty názvy neznám. Musíte na mě mluvit srozumitelně.“ Dirigentským tónem v hlase mi poskytla odpověď respondentka č. 8: „Současně. Musí se to dělat tak, aby to zaujalo všechny. A to je právě to dobré, že se to takhle střídá. Někdy je tam velká sranda.“ Nevděk některých klientů zaznívá v odpovědi u respondentky č. 5: „Sestřička se to snaží střídat, aby nás zaujala všechny. Ono někdo má rád to, druhý zase ono. Tak to tak různě prokládá – takže aktivně a pasivně současně. Některým se stejně ale nezavděčí.“ Také respondent č. 3 vysvětluje provedení muzikoterapie: „Většinou se to tak nějak prolíná. Snaží se nás zapojovat do dění, takže je to aktivně a pasivně současně. Mě to tak vyhovuje.“ Toto potvrzuje ve své odpovědi i respondent č. 14: „Je to děláno dohromady. Od každého něco. Aby se mohl člověk zapojit.“ Shodně se o provedení muzikoterapie aktivní i pasivní formou současně vyjádřili ještě respondenti č. 2, 9, 11 a 12.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

	Ano	Spíše ano	Ne	Spíše ne	Nevím
Respondent č. 1	X				
Respondent č. 2	X				
Respondent č. 3			X		
Respondent č. 4	X				
Respondent č. 5		X			
Respondent č. 6		X			
Respondent č. 7			X		
Respondent č. 8			X		
Respondent č. 9	X				
Respondent č. 10			X		
Respondent č. 11			X		
Respondent č. 12					X
Respondent č. 13			X		
Respondent č. 14			X		

Obvykle bývá muzikoterapie prováděna v těchto zařízeních v délce trvání jedné hodiny, a tudíž jsem chtěla zjistit, zdali je tento čas dostačující nebo ne.

Pět respondentů z Domova sv. Anežky je s dobou provádění spokojeno, tři by tuto dobu prodloužili. V Budiškovcích je jeden respondent spokojen, čtyři by si přáli muzikoterapii prodloužit a jeden respondent, od kterého jsem odpověď v tomto smyslu tak trošku očekávala, by ji úplně zrušil a tím pádem by dobu provádění vůbec neřešil.

Tento respondent č. 12 mi odpověděl: „*Je to blbost. Nevím, co se komu na tom líbí. Já bych to zrušil.*“ Pravý opak uvádí respondent č. 7: „*Pro mě by to mohlo být klidně delší dobu. Jak jsem říkal, já jsem takovej společenskej živel. Vůbec bych se nezlobil, kdyby se chodilo na tuto aktivitu každý den. Někdy se ty dny hrozně vlečou.*“ I respondentka č. 8 s prodloužením muzikoterapie souhlasí: „*Mě by to vyhovovalo chodit častěji. Tak dvakrát nebo třikrát týdně. Všechno se někdy ani nestihne a za týden se to zapomene. Hlavně když něco posloucháme, tak ta hodina je strašně krátká.*“ Respondent č. 3 by chtěl vyměnit muzikoterapii za jinou činnost: „*No někdy to uteče strašně rychle. Nestačíme ani všechno, co jsme si naplánovali udělat. Já bych uvítal klidně delší dobu. Vyměnil bych to třeba za kreslení, to mě nebaví.*“ Podobně odpověděla i respondentka č. 10: „*Ne, já bych to klidně prodloužila. Třeba na úkor jiné činnosti. Nebaví mě třeba cvičení motoriky. To spojujeme různé čáry a já si přijdu jako blázen. To jsme dělali, když jsme byli malí. Tak bych to dala místo toho.*“ I další odpověď respondentky č. 13 je podobná: „*Já bych to prodloužila. Koho to nebaví, tak si může odejít kdykoliv během terapie a ostatní mohou pokračovat dál. Někdy to ani nestihneme a potom nás to mrzí. Sestřička to někdy natáhne, ale to už zase zasahuje do dalšího programu.*“ Prodloužit tuto činnost by si přáli ještě respondenti č. 5, 11 a 14.

Naopak s dobou, která je pro muzikoterapii vyhrazena, je spokojena respondentka č. 1: „*Já myslím, že jo. Mě taky bolí ty záda a nohy, tak bych dýl nevydržela. Však voni ví nejlíp, jak dlouho to má trvat, na to jsou určitě školený a taky je potom oběd, to by se nestihlo.*“ Klid má ráda respondentka č. 9: „*Ano, je. Jak jsem zmínila, jsem spíše typ samotáře, takže ta hodina mi bohatě stačí. Já mám i svůj samostatný pokoj, abych měla svůj klid.*“ Také respondentka č. 4 je s dobou provádění spokojená a nemá zájem o prodloužení: „*To jo. Někdy mi to přijde strašně dlouhý, tak se zvednu a jdu na pokoj nebo na chodbu. To se může.*“ Respondentka č.6 je s dobou provádění také spokojena. Respondent č. 2 mi svůj názor sdělil velmi razantně: „*Bohatě, ani o chvíli dýl. Nechápu, co se na tom někomu líbí.*“

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je Vám nabízen?

	Ano	Ne	Doplnil(a) bych ho
Respondent č. 1			X
Respondent č. 2	X		
Respondent č. 3			X
Respondent č. 4	X		
Respondent č. 5	X		
Respondent č. 6			X
Respondent č. 7	X		
Respondent č. 8	X		
Respondent č. 9		X	
Respondent č. 10	X		
Respondent č. 11	X		
Respondent č. 12		X	
Respondent č. 13	X		
Respondent č. 14	X		

Tato otázka mě zajímala z toho důvodu, zda mají klienti možnost výběru, pestrosti, variability repertoáru, který je jim nabízen. Pro takovou činnost je zmíněná pestrost velmi důležitá, protože se odvíjí od věkového spektra klientů. S repertoárem je spokojeno devět respondentů, což je patrné i na počtu návštěvníků muzikoterapie. Pět z nich je z Domova sv. Anežky a čtyři z Domova pro seniory v Budíškovicích. Další tři respondenti z Domova sv. Anežky by ho ještě doplnili a pouze dva respondenti z Budíškovic jsou nespokojeni. Respondent č. 12 nemá vyhraněný názor: „*Co já vím. Napište tam, že ne.*“

O větším prostoru pro vážnou hudbu se zmiňuje respondentka č. 9: „*No mě velice zajímá vážná hudba, například Wagner a Stravinskij, ale to se zase moc nelíbí ostatním. Také je to zařazováno, to ano, ale pro mě by tam toho z této oblasti mohlo být více. Vyřešili jsme to tak, že mám na pokoji přehrávač a poslouchám si tam.*“ Respondentka č. 5 souhlasí s vyhovujícím repertoárem: „*Ano, vyhovuje. Je to velice pestré. Někdy začínáme poslechem vážně hudby, jindy se hned všichni aktivně zapojíme do zpěvu. Používáme nástroje nebo zpíváme unisono.*“ Více lidových písní by si přála respondentka č. 1: „*Repertoár - to je to, co děláme? Různě se to mění, mohlo by tam být více ale těch lidových písniček. Třeba Osířelo dítě - to vy mladý určitě neznáte. To jsme se učili v první třídě a pořád si to pamatuju. Dneska ty mladý všechno zapomenou.*“

Respondentka č. 6 uvádí období, které je jí v oblasti hudby blízké: „*Já mám ráda lidový písničky z období první republiky. Těch tady moc nezpíváme, tak to bych chtěla změnit. Taký ráda poslouchám Hašlera, ale toho sestřička ještě nesehnala.*“ Country styl by si přál respondent č. 3: „*Určitě. Vždycky se to obměňuje, Jana se snaží, aby to nebylo stejné. Možná by se mohlo více poslouchat country, to mám hrozně rád, ale nevím, co by na to řekli ostatní.*“ Respondenta č. 2 zaujalo vyprávění o skladatelích: „*Jak jsem říkal, já tomu moc nehovím, ale asi jo. Je tam vod každýho něco. Líbilo se mi, jak tam Jana mluvila o skladatelích, to bylo zajímavý a poučný.*“ Podobná odpověď zazněla i od respondentky č. 11: „*Ano vyhovuje. Je pestrý a pro nás starší pochopitelný.*“ Respondentka č. 8 souhlasí: „*Ano, vyhovuje. Víte, dřív jsem věděla jen o dechovce, lidovce a tady jsem se dozvěděla tolik zajímavého o skladatelích vážné hudby nebo o tom, jak se to vlastně skládá.*“ Z odpovědi respondenta č. 7 vyplývá, že se mohou i podílet na výběru repertoáru: „*Určitě jo. Sestřička se snaží do této činnosti přinést vždycky něco novýho. Můžeme sami navrhnout, jak a co bysme chtěli dělat, takže mi repertoár vyhovuje.*“ Spokojeni s repertoárem jsou také respondenti č. 10, 13 a 14, kteří se též vyjádřili pochvalně. Bez názoru na tuto otázku byla respondentka č. 4: „*Já tomu nerozumím, jestli se to tak má dělat nebo ne. Lidi jsou ale většinou spokojený, jen občas reptají. Ale to reptají na všechno.*“

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

	Spokojen(a)	Nespokojen(a)
Respondent č. 1	X	
Respondent č. 2	X	
Respondent č. 3	X	
Respondent č. 4		X
Respondent č. 5	X	
Respondent č. 6	X	
Respondent č. 7	X	
Respondent č. 8	X	
Respondent č. 9	X	
Respondent č. 10	X	
Respondent č. 11	X	
Respondent č. 12		X
Respondent č. 13	X	
Respondent č. 14	X	

Mým záměrem bylo zjistit, zda terapeutky, které nemají potřebné odborné vzdělání, odvádí svoji práci dobře a klienti jsou spokojeni. S prací svých terapeutek je spokojeno dvanáct respondentů. Pouze dva mají opačný názor, jeden z Domova sv. Anežky a druhý z Domova pro seniory v Budiškovcích.

Spokojenou odpověď a pochvalu pro terapeutku jsem obdržela od respondentky č. 5: *„Ano, jsem spokojena. Práce jí musí bavit, jinak by to nevykonávala s takovým nasazením. Snaží se, aby nás to všechny zajímalo a bavilo. Někdy to nemá vůbec jednoduchý.“* I respondentka č. 6 odpovídá kladně: *„Sem s ní spokojená. Nemá to taky holka lehký, ale fakt se snaží, abychom nebyl nikdo smutnej. Co může, tak se snaží splnit.“* Respondentka č. 8 uvádí další chvályhodné věci: *„Jsem s ní spokojená. Je šikovná, shání nové informace. Jo, dělá to dobře. Snaží se zaujmout a navodit dobrou náladu.“* Respondent č. 3 souhlasí: *„Ano, jsem spokojen. Je milá, vstřícná a vždycky má všechno dopředu nachystané. Snaží se vzdělávat ve svém volném čase a to se musí ocenit. Hodně jsem se o hudbě dozvěděl.“* Ovšem nejstručnější byla respondentka č. 1: *„To jo.“* Spokojeně odpověděl respondent č. 2: *„Jo, je pěkná, mladá a snaží se nám ten čas nějak vyplnit. Nesmí mě ale do ničeho nutit, to nemám rád. Jinak jsem spokojenej.“* Pouze respondentka č. 4 není spokojena s terapeutkou: *„No, moc ji ráda nemám. Zdá se mi, že ze sebe dělá takovou paničku. Taky si myslí, že všechno ví. To se mi moc nelíbí. Ted' má zase nějaký červený vlasy. Je každou chvíli jiná. Moc spokojená nejsem.“*

V Domově pro seniory v Budiškovcích jsou terapeutky dvě a při muzikoterapii se vždy střídají. Respondentka č.9 souhlasí: *„Snaží se moc obě dvě. Ano, jsem s nimi spokojená.“* O poctivé přípravě se zmiňuje respondent č. 14: *„Oni se nám střídají. Ale obě jsou dobří, snaží se nám vyjít vstříc. Někdy si říkám, že ta příprava jim musí zabrat spoustu času.“* Spokojenost byla znát i z odpovědí respondentů č. 7, 10, 11 a 13. Jen respondent č. 12 tímto povoláním pohrdá: *„Dyby rači dělaly něco prospěšnýho, třeba šly proházet sněh. Za toto dostávají eště plat? Pak to tak dopadá.“*

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

	Uklidňuje mě	Zlepší se mi nálada	Je mi smutno	Rozzlobí mě	Nemá na mě vliv
Respondent č. 1		X			
Respondent č. 2					X
Respondent č. 3		X			
Respondent č. 4				X	
Respondent č. 5	X				
Respondent č. 6	X				
Respondent č. 7		X			
Respondent č. 8		X			
Respondent č. 9	X				
Respondent č. 10		X			
Respondent č. 11		X			
Respondent č. 12					X
Respondent č. 13	X				
Respondent č. 14		X			

Čtyři respondenti uvedli, že je muzikoterapie uklidňuje. Dva byli z Domova sv. Anežky a dva z Domova seniorů v Budiškovcích. Muzikoterapie zlepšila náladu sedmi respondentům, čtyřem z Domova sv. Anežky a třem z Domova seniorů v Budiškovcích. Na dva dotázané respondenty muzikoterapie nemá vliv. Každý byl z jednoho domova pro seniory. Jeden respondent z Domova sv. Anežky se při muzikoterapii rozzlobí.

Respondentka č. 5 si pochvaluje: „*Velice dobře to na mě působí. Zklidní se mi tep, zapomenou na to, že mě bolí hrozně nohy. Trénujeme tam i paměť, když hledáme správné názvy písniček. Je to takový lék.*“ Podobnou odpověď má respondent č. 3: „*Vždycky mi to zlepšila náladu. Někdy si vzpomenu na ženu a mívám splíny. Muzika mě povzbuzuje a působí jako lék. Zapomínám na problémy, které mám. A taky zapomenou na chvíli na nemoci.*“ U respondentky č. 1 působí muzikoterapie příznivě na její duševní stav: „*Dobře. Vždycky mám dobrou náladu a ještě se něco dozvím. Sem vždycky taková klidnější, asi i příjemnější a taky mi potom líp chutná oběd. Trénujeme tu paměť a taky popčas hraju na nějaký nástroj, třeba na bubínek, ale třepou se mi ruce. Tak vlastně trénuju i tu motoriku, jak říká sestra.*“ Respondentce č. 9 se při muzikoterapii stabilizuje tlak: „*Působí na mě kladně. Mám vždycky dobrý pocit, že jsem něco vykonala pro svoje zdraví. Stabilizuje se mi tlak.*“ Podobný názor má i respondent č. 7: „*Já mám hned lepší náladu. Loni jsem byl v nemocnici, to víte, tam se nic nesmí, no být tam ještě*

o tejdén dýl, tak se zblázním. Když slyším muziku, mám hned lepší tlak. Prostě mi dělá dobře a nic nestojí, na rozdíl od léků.“ Za všelék ji považuje respondentka č. 10: *„Já jsem hned veselá. Mám dobrou náladu. Jak se říká – nalévá mi novou krev do žil. Je to takový všelék.“* U muzikoterapie se dobře odreaguje respondentka č. 13: *„Je to taková medicína na všechny bolesti. Člověk se zapojí do činnosti a rázem na všechno zapomene. Mě občas hrozně bolí nohy a najednou to vůbec nevím, že mě bolely. Je to odreagování.“* Smutným hlasem si ve své odpovědi postěžovala respondentka č. 6: *„Myslím, že na mě má dobrej vliv. Jen kdybych líp slyšela, ale to nejde zlepšit – jsem už stará.“* Velmi podobné odpovědi zazněly od respondentů č. 8, 11 a 14.

Kladné účinky muzikoterapie popírá respondent č. 2: *„Na mě to nepůsobí. Mám pořád stejnou náladu, ať tam jdu nebo ne. Myslím si, že to, že to někomu pomáhá je blbost. To si vsugerovali a teď dělají důležitý. Já mám rád klid.“* Negativně odpověděla i respondentka č. 4: *„Spíš se tam vždycky na něco naštvu, tak asi negativně. A taky je to hodně hlučný a mě to potom nedělá dobře na ty naslouchadla. Brní mě z toho celá hlava.“* Stejně odpovědi jsem se dočkala i u respondenta č. 12: *„Nijak. Nechápu, jak může takový kravině někdo věřit. To přece nemůže pomoci. Dyž mě něco bolí, tak si řeknu vo prášek a je to.“*

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

	Jídelna	Ergoterapeutická místnost	Tělocvična	Klubovna	Jiné
Respondent č. 1	X				
Respondent č. 2	X				
Respondent č. 3	X				
Respondent č. 4	X				
Respondent č. 5	X				
Respondent č. 6	X				
Respondent č. 7	X				
Respondent č. 8	X				
Respondent č. 9				X	
Respondent č. 10				X	
Respondent č. 11				X	
Respondent č. 12				X	
Respondent č. 13				X	
Respondent č. 14				X	

Touto otázkou jsem chtěla zjistit, zda jsou prostory, ve kterých je muzikoterapie prováděna, dostatečně velké a vhodně vybavené. Respondenti z Domova sv. Anežky uváděli hlavně nově zrekonstruovanou jídelnu, respondenti z Domova v Budiškovcích nejvíce navštěvují klubovnu, jež na mě působila stísněným dojmem.

Respondent č. 2 řekl: *„Bývá to v jídelně, protože jich tam chodí hodně. Nikde jinde není ani tolik židlí, aby si mohli sednout. Jinde by to nešlo. Mají tam klavír, i přehrávače, no všechno možný vybavení.“* Jídelnu zmínila i respondentka č. 1: *„No, většinou v jídelně. Je tam i takovej ten velkej klavír. Ten by se jinam nevešel.“* Jídelna je také v odpovědi respondentky č. 4: *„Je to prováděný většinou na jídelně, ta je velká. Někdy to je i na klubovně, ta je ale v jiným patře, tam já nechodím.“* Že je o muzikoterapii zájem, vyplývá z odpovědi respondenky č. 5: *„Chodíme na jídelnu, protože se účastní velký počet lidí a jinam bysme se nevyšli. Když byly ty chřipky, tak to bylo párkrát v klubovně. Tam není ale zase takové vybavení. Všechno se to musí přenášet.“* V odpovědích respondentů č. 3, 6, 7 a 8 je také uváděna prostorná jídelna, kde se vejde velký počet zájemců o muzikoterapii, jenom ve výjimečných případech klubovna.

Respondenti z Budiškovců se naopak sdružují v klubovně, která je malých rozměrů, avšak z hlediska dostupnosti vyhovuje. Respondentka č. 10 uvádí: *„Chodíme do klubovny. Tam máme i nástroje, které potřebujeme a přehrávač na poslech.“* Respondent č. 14 mluví o svém stálém místě: *„Většinou jsme na klubovně. Já už tam mám svoje místečko u okna, abych na všechny viděl.“* Naštvanost v hlase byla znát u respondenta č. 12: *„Chodijou na klubovnu, je to slyšet po celý chodbě. Eště se tam smějou, jak ze sebe dělají blázny. No, hrůza.“* Klubovna je uvedena v odpovědích respondentů č. 11 a 13. Respondentka č. 9 ve své odpovědi uvádí ještě knihovnu, která je také v tomto domově: *„Chodíme do klubovny, ale na mě je to dosti malé. Jen občas jsme v knihovně. Je to překrásná velká místnost, s velkým množstvím knih.“*

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

	Ano	Ne	Nevím
Respondent č. 1		X	
Respondent č. 2		X	
Respondent č. 3		X	
Respondent č. 4		X	
Respondent č. 5		X	
Respondent č. 6		X	
Respondent č. 7		X	
Respondent č. 8		X	
Respondent č. 9	X		
Respondent č. 10	X		
Respondent č. 11	X		
Respondent č. 12	X		
Respondent č. 13		X	
Respondent č. 14	X		

Pět respondentů z Budiškovice by tyto prostory změnilo, devíti respondentům vyhovují, z toho osm pochází z Domova sv. Anežky.

Respondent č. 2 na mě přímo vykřikl: „*Ste blázen? Proč bych je měnil, vždyť říkám, že je to všechno nový. Jezdí se sem na to dívat z jiných domovů a já bych to měl měnit. To nám teda hodně lidí závidí.*“ I respondent č. 3 uvádí časté návštěvy z jiných domovů: „*Nechtěl bych je měnit. Vždyť to stálo tolik peněz ta přestavba. Každou chvíli sem chodí někdo na čumendu, jaký to tady máme.*“ Respondentka č. 8 pochvaluje přestavbu: „*No vůbec bych nic nezměnila. To dalo strašně práce a povedlo se to. Je to veselý, světlý, vzdušný.*“ Také respondentům č. 4, 5, 6 a 7 se zdají prostory krásné a nic by nechtěli měnit.

Respondentka č. 1 už tak spokojená není: „*Vono je nás moc. Jinam bysme se nevyšli, tak bych asi nic neměnila. Dyby sme se mohli rozdělit na půlky, tak by se mě líbilo v klubovně. Ta je menší. Připomíná mi trochu domov. Jsou tam i menší okna, tady na jídelně jsou nový, velký, moc se mi nelíbí.*“ Další nápad má respondentka č. 13: „*Ne, nezměnila bych je. Snad jen by se mohlo v létě vymalovat na barevno. Ta bílá mi připomíná nemocnici, kde jsem pracovala.*“ Respondent č. 12 by klubovnu nahradil kantýnou: „*Byla by tam dobrá třeba kantýna místo klubovny. Tam by se prodavače vyšlo věcí.*“ Respondentka č. 9 přichází s nápadem: „*Ano, nahradila bych je těmi*

většími, třeba knihovnou nebo sálem, který je určen pro společenské akce.“ Velmi podobně odpověděla respondentka č. 10: „Změnit se nedají. Museli bysme chodit třeba do knihovny, ta je ale o patro níž a to nevím, jestli by tam chodili i vozíčkáři.“ Také respondenti č. 11 a 14 by zvolili jiný prostor.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

	Vystoupení umělců	Používání jiných hudebních nástrojů	Nová aparatura	Kolegu muzikanta	Ne, není	Je mi to jedno
Respondent č. 1					X	
Respondent č. 2						X
Respondent č. 3	X					
Respondent č. 4					X	
Respondent č. 5	X					
Respondent č. 6	X					
Respondent č. 7				X		
Respondent č. 8					X	
Respondent č. 9	X					
Respondent č. 10					X	
Respondent č. 11					X	
Respondent č. 12						X
Respondent č. 13	X					
Respondent č. 14				X		

Tato otázka měla ukázat, co respondentům nejvíce chybí, po čem touží, nebo naopak co jim vadí. Pět respondentů se shodně vyjádřilo, že je v těchto zařízeních nedostatek živých koncertů a vystoupení. Tři byli z Domova sv. Anežky a dva z Budiškovice. Pět dotazovaným nic nechybí. Dvěma respondentům chybí kolega muzikant, a dalším dvěma je to jedno.

Respondentce č. 9 chybí více živých koncertů: „Chtěla bych například více živých koncertů, aby se tu pořádaly. Jsou zde překrásné prostory a nádherné nádvoří.“ Shodné odpovědi se mi dostalo i od respondentky č. 13: „Já jsem spokojená, kdybych ale mohla, uvítala bych více živých koncertů a vystoupení. Těch tu máme dost málo.“ Stejně přání projevila také respondentka č. 5: „Chybí mi tady živá hudba. Chtěla bych, aby přijeli nějakí hudebníci, třeba z oblasti vážné hudby a udělali pro nás nějaký koncert.“

To mi opravdu chybí.“ Podobně odpověděl i respondent č. 3: *„Ne, se vším jsem spokojenej. Já nejsem náročněj. Snad třeba kdyby se pozvala nějaká živá kapela, to už jsme tu dlouho neměli.*“ Respondenti č. 7 a 14 by chtěli kolegu, se kterým by si rozuměli po hudební stránce a mohli si společně zahrát. Respondentka č. 8 moc sdílá ve své odpovědi nebyla: *„Nic mě nenapadá. Už mi to tak nepřemýšlí.*“ Respondentka č. 4 nemá žádné připomínky: *„Ne, není nic.*“ Respondenti č. 1, 6, 10 a 11 si nejsou vědomi ničeho, čím by muzikoterapii chtěli obohatit.

Neochotně mi odpověděl respondent č. 2: *„No já sem ten poslední, co by do toho měl mluvit. Od toho jsou jiný. Dyť vám říkám, že mě je to fuk.*“ Poslední respondent č. 12 už byl neustálými otázkami unaven, a proto ostře reagoval: *„Už mě s těma otázkama pořád dokola unavujete. Jestli tam nemáte něco jinýho, tak už mi dejte laskavě pokoj, nebo vás někam pošlu.*“

6.1 Shrnutí rozhovorů

Rozhovory mi ochotně poskytlo celkem čtrnáct respondentů. Z toho bylo osm žen a šest mužů. V Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě jsem vedla rozhovor s pěti ženami a třemi muži. V Domově pro seniory v Budiškovcích jsem vedla rozhovor se třemi ženami a se třemi muži.

Základní vzdělání má šest respondentů, z toho čtyři ženy a jeden muž bydlí v Domově sv. Anežky a jeden muž v Domově v Budiškovcích. Středním odborným vzděláním s výučním listem disponují celkem tři respondenti. V Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě je to jedna žena, v Domově v Budiškovcích také jedna žena a jeden muž. Střední školu absolvovali čtyři dotazovaní – dva muži z Domova sv. Anežky, jeden muž a jedna žena z Domova pro seniory v Budiškovcích. Jediná respondentka, která má vysokoškolské vzdělání, obývá Domov pro seniory v Budiškovcích.

Všichni dotazovaní, i přes mou obavu, dokázali vlastními slovy říci, co znamená termín muzikoterapie. Sedm respondentů odpovědělo, že je to léčení pomocí hudby. Další tři respondenti si muzikoterapii představují jako nějakou činnost. Poslední čtyři respondenti mají muzikoterapii spojenou hlavně se zpíváním a s písničkami. Z výzkumu jsem také zjistila, že v souvislosti s touto metodou se jim vybaví i určitý den v týdnu. V Domově sv. Anežky probíhá muzikoterapie v pátek. Domov pro seniory

v Budiškovcích ji provozuje dvakrát týdně, takže respondenti z tohoto domova uváděli pondělí a pátek.

Před vstupem do zařízení se aktivně věnovalo hudbě pět respondentů. Dva jsou z Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě a tři z Domova v Budiškovcích. Dvě ženy zpívaly ve sborech, další hrála na klavír a chodila na hodiny zpěvu. Jeden muž byl členem dechové hudby a druhý hrál na foukací harmoniku. Šest dotázaných se před vstupem do domova věnovalo hudbě pouze pasivně. Většinou si rádi zazpívali, zatancovali a hudbu poslouchali z rádia nebo televize. Hudba vůbec nezajímala tři respondenty - dva z Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě a jednoho z Domova pro seniory v Budiškovcích. Jedenáct dotazovaných má kladný vztah k hudbě již od mládí a to trvá doposud.

Tři respondenti využívají hodinu muzikoterapie k tomu, aby si zkrátili dlouhou chvíli. Dva jsou z Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě a jeden z Domova pro seniory v Budiškovcích. Další důvod k návštěvě muzikoterapie spočívá v tom, že respondenti zde načerpají dobrou náladu. Tento důvod uvádí ve svých odpovědích čtyři respondenti. Tři z Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě a jeden z Domova pro seniory v Budiškovcích. Velmi důležité je pro dalších šest dotazovaných navazování nových přátelství a upevňování mezilidských vztahů. Tři z nich jsou z Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě a tři z Domova pro seniory v Budiškovcích. Pouze jednoho respondenta, který je z Domova pro seniory v Budiškovcích, tato činnost nebaví a podstoupil ji jen ze zvědavosti.

Zjistila jsem, že se muzikoterapie v obou zařízeních těší velkému zájmu, neboť patří mezi nejnavštěvovanější aktivizační činnost. Pravidelně se muzikoterapie účastní devět respondentů - pět z Domova sv. Anežky a čtyři z Domova pro seniory v Budiškovcích. Z odpovědí respondentů bylo znát, že se při této aktivitě vytváří dobré mezilidské vztahy a respondenti se na sebe vzájemně těší. Poněvadž je účast dobrovolná, muzikoterapii někdy navštěvuje pět respondentů, tři z Domova sv. Anežky a dva z Domova pro seniory v Budiškovcích.

Každý, kdo projeví zájem o muzikoterapii, je vždy v obou zařízeních včas informován buď personálem, nebo vzkazy na nástěnkách. V Domově pro seniory v Budiškovcích používají navíc rozhlasové vysílání, které probíhá každé ráno v osm hodin.

Skupinové formě provádění muzikoterapie dalo přednost deset respondentů, protože se při tom nasmějí, trénují paměť a zapomínají na problémy a nemoci. Pět bydlí

v Domově sv. Anežky a pět v Domově pro seniory v Budiškovcích. Dvěma respondentům je jedno, jak bude muzikoterapie prováděna. Individuálně prováděnou muzikoterapii by uvítaly jen dvě respondentky z Domova sv. Anežky, jelikož jedna se stydí a druhá je samotářka. Kvůli časovým omezením ji ovšem není možné uplatnit, poněvadž muzikoterapii současně navštěvuje i čtyřicet klientů.

V obou domovech je muzikoterapie prováděna spojením aktivní i pasivní činnosti, což dokládám shodnými odpověďmi u všech čtrnácti dotazovaných. S ohledem na věk a zdravotní stav klientů se snaží terapeutky propojit obě formy konání muzikoterapie, což představuje buď poslech hudby, nebo zpěv a hra na hudební nástroje.

Obvykle muzikoterapie v obou domovech trvá hodinu. Pět respondentů z Domova sv. Anežky je s tímto časovým vymezením spokojeno a tři by tuto dobu prodloužili. V Budiškovcích je jeden respondent spokojen, čtyři by si přáli muzikoterapii prodloužit a jeden respondent by ji úplně zrušil a tím pádem by dobu trvání vůbec neřešil. Respondenti, kteří si přejí prodloužit dobu provádění muzikoterapie, uvádějí jako jeden z hlavních důvodů nedostatek času, během něhož se všechny naplánované činnosti nedají stihnout, a krátkodobou paměť, neboť zapomenou to, co dělali minule.

S repertoárem je spokojeno devět respondentů - pět z Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě a čtyři z Domova pro seniory v Budiškovcích. Je zde uváděna pestrost, pružnost, variabilita a možnost zapojení se při výběru repertoáru. Další tři respondenti z Domova sv. Anežky by repertoár doplnili hlavně o lidové písně, hudbu z období první republiky nebo country skladby. Pouze dvěma respondentům z Domova pro seniory v Budiškovcích se výběr repertoáru nelíbí. Jedna respondentka dává přednost vážné hudbě, s tím ovšem nesouhlasí ostatní kvůli požadované délce trvání. Další respondent mi důvod, proč není spokojen, nesdělil.

Dobrou práci terapeutek, přestože nemají potřebné odborné vzdělání, oceňuje dvanáct dotazovaných. Všichni poukazují na jejich ohleduplnost, obětavost a snahu zapojit všechny zúčastněné. Jedna seniorka z Domova sv. Anežky sdílí ovšem názor opačný, protože terapeutka jí připadá namyšlená a často mění účesy. Respondent z Domova pro seniory v Budiškovcích toto povolání vůbec neuznává, přijde mu nesmyslné a zbytečné.

Na jedenáct dotázaných respondentů působí muzikoterapie blahodárně. Čtyři respondenti, z každého domova dva uvedli, že je muzikoterapie uklidňuje, vyrovná se jim tlak, zapomenou na starosti, problémy a nemoci, které většinu z nich tíží. Náladu zlepší muzikoterapie sedmi respondentům, čtyřem z Domova sv. Anežky a třem

z Domova seniorů v Budiškovcích. Nazývají ji všelékem na nemoci, jenž nic nestojí. Na dva respondenty muzikoterapie nemá vliv, každý je z jednoho domova. Jeden dotazovaný z Domova sv. Anežky se kvůli muzikoterapii dokonce rozzlobí.

V Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě většinou probíhá muzikoterapie v nově zrekonstruované, prostorné a moderně zařízené jídelně. Terapeutka zde má všechny potřebné nástroje, techniku k přehrávání a pomůcky určené k muzikoterapii. Respondenti z Domova v Budiškovcích nejvíce k muzikoterapii využívají klubovnu. Je to malá místnost, kde je velmi rychle vydýchaný vzduch, musí se často větrat a respondentům chybí dostatek osobního prostoru, hlavně poté, když dorazí vozíčkář.

Odpovědi na otázku, zda tyto prostory vyhovují konání muzikoterapie, se velmi lišily v závislosti na domovech, v nichž jsem výzkum prováděla. Všech osm respondentů z Domova sv. Anežky uspokojil výběr místa, neboť jídelna prošla kompletní rekonstrukcí a vejde se do ní až osmdesát lidí. Pouze jeden respondent z Domova v Budiškovcích shledává klubovnu jako dostačující pro provádění muzikoterapie, zbývajících pět by ji změnilo.

Pět respondentů z obou domovů shodně touží po uspořádání živých koncertů různých kapel nebo vystoupení umělců. Dvěma respondentům schází kontakt s kolegy hudebníky a hlavně si přejí zpestřit a obohatit svůj každodenní život. Pěti dotazovaným nic nechybí a dvěma je to jedno.

7 Diskuse

Odborná literatura uvádí, že veškeré aktivity, mezi nimi i muzikoterapie, jsou věci, které konáme. Respondenti v domovech pro seniory mohou muzikoterapii vykonávat aktivním zapojením nebo být pouze pasivními pozorovateli. V obou zařízeních se uskutečňuje ve skupinách za pomoci terapeutky. Muzikoterapie, jakož i ostatní aktivity, posilují u seniorů jejich lidskou důstojnost a dávají smysl a účel jejich životu.⁷⁹

Dotazovaní respondenti z obou domovů pro seniory dokázali svými slovy vysvětlit pojem muzikoterapie. Je to pro ně hlavně zpívání, poslouchání hudby, ale také hraní, které je součástí léčebné metody. Pro respondentku č. 5, s níž jsem vedla rozhovor v Domově svaté Anežky ve Velkém Újezdě, znamená muzikoterapie velmi oblíbenou činnost: „*Léčení muzikou.*“

Také nejbližší okolí, kde senior žije, musí splňovat určitá očekávání. Je velmi důležité, aby samotné prostředí dokázalo seniora inspirovat a podpořit jej v aktivitách, které jej naplňují radostí a dávají mu smysl jeho každodenního života.⁸⁰

Pro nově příchozího klienta do domova pro seniory začíná jedna z rizikových životních etap. Z tohoto důvodu je velmi důležité správně zvolená aktivizační činnost, která mu pomůže zvládnout stres z nového prostředí.⁸¹ Proto mne u dotazovaných respondentů zajímalo, kdo z nich si vybral za svoji aktivizační činnost muzikoterapii a co pro ně hudba znamenala, ještě než se stali obyvateli domova. Ve všech odpovědích, až na respondenta č. 12, je společná láska k hudbě, která člověka doprovází již od jeho narození, přes zaměstnání, výchovu dětí a zábavu. Velice pěkně to vystihla respondentka č. 8 z Domova svaté Anežky: „*Říká se, že zpěv a hudba jsou kořením života. Člověk, který nemá rád hudbu – jakoukoliv, nemůže být šťastný.*“

Byla jsem zvědavá na to, jakým způsobem se senioři o muzikoterapii dozvědí. Všechny osm respondentů v Domově svaté Anežky ve Velkém Újezdě zjistí informace buď od personálu, nebo na nástěnkách vyvěšených na chodbě. Stejně je to i v Domově pro seniory v Budíškovicích, kde je navíc o všem informuje místní rozhlas. Uvádím

⁷⁹ Srov. HOLMEROVÁ, I., JAROLÍMOVÁ, E., SUCHÁ, J. *Péče o pacienty s kognitivní poruchou.* s. 139-140.

⁸⁰ Srov. JANEČKOVÁ, H., KALVACH, Z., HOLMEROVÁ, I. *Programování aktivit, motivování, akceptování a kognitivní rehabilitace.* In. KALVACH, Z., ZAVÁZALOVÁ, H. et al. *Geriatric a gerontologie.* s. 437.

⁸¹ Srov. Tamtéž, s. 441.

příklad respondentky č. 10 z Domova pro seniory v Budiškovcích: „*Ráno nám to vyhlásí rozhlasem a ještě to připomenou sestřičky. Taky je to na nástěnkách.*“

Levická a Tomašovičová v odborné literatuře uvádí, že uživatelé v domovech pro seniory po uběhnutí jednoho roku ztrácejí zájem o nabízené aktivity.⁸² Na základě mého prováděného výzkumu musím konstatovat, že to není tak docela pravda. Skoro všichni respondenti, až na respondenta č. 12, navštěvují muzikoterapii pravidelně, pokud jim to zdravotní stav dovolí. Jako příklad uvádím odpověď respondenta č. 7 z Domova svaté Anežky: „*Navštěvuji jí pravidelně, ještě jsem ani jednou nevynechal.*“ Respondenti v rozhovorech považují za nejčastější důvod, proč muzikoterapii navštěvují skutečnost, že jim tato aktivita zlepší či udrží stávající zdravotní stav, náladu a prohlubuje přátelství. Potvrzuje to odpověď respondentky č. 5 z Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě: „*Dává mi to chuť do života. Taky zapomenu na všechny starosti, co mám.*“

Rheinwaldová říká, že u všech terapeutických činností je důležité, aby mělo vytvořené dílo nějaký užitek. Je to především proto, aby účastníci byli tak lépe motivováni.⁸³ Jako názorný příklad mi poslouží odpověď respondenta č. 14 z Domova pro seniory v Budiškovcích, který sám při muzikoterapiích hraje na foukací harmoniku: „*Je mi dobře po duši. Mám dobrou náladu, našel jsem tam spoustu kamarádů. Rád poslouchám, že třeba to moje hraní se někomu líbí.*“

Janečková, Kalvach, Holmerová tvrdí, že činnosti přinášejí člověku mnohé, například vytvářejí společenský status a ovlivňují společenské kontakty.⁸⁴ Většina respondentů jak z Domova svaté Anežky, tak v Domově pro seniory v Budiškovcích provádí aktivizační činnosti ve skupince. Je to především proto, že mají rádi společnost a mohou si vzájemně popovídat.

Vágnerová uvádí komunikaci jako jednu ze základních potřeb člověka a jako součást potřeby sociálního kontaktu. Prostřednictvím vzájemné komunikace senioři získávají informace, které jim usnadňují adaptaci a pochopení okolního světa.⁸⁵ Toto tvrzení mohu jen podpořit například odpovědí respondentky č. 1 z Domova svaté Anežky: „*No skupinově. Dyť sem říkala, že chodíme z pokoje všechny naráz. Člověk by neměl chtít dělat něco sám, ve skupině se více pobavíme a poznáme. Tam sem se*

⁸² Srov. LEVICKÁ, J., TOMAŠOVIČOVÁ, A. *Možnosti zachovania autonomie jedinca v domove dochodcov. Autonomie ve stáří*, s. 138.

⁸³ Srov. RHEINWALDOVÁ, E. *Novodobá péče o seniory*, s. 19.

⁸⁴ Srov. JANEČKOVÁ, H., KALVACH, Z., HOLMEROVÁ, I. *Programování aktivit, motivování, akceptování a kognitivní rehabilitace*. In. KALVACH, Z., ZAVÁZALOVÁ, H. et al. *Geriatric a gerontologie*, s. 184.

⁸⁵ Srov. VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*, s. 297.

seznámila s jinejma lidima, třeba z prvního patra, který sem neznala.“ Při společné muzikoterapii se také může zlepšit seniorova nálada, je to proto, že se seznamuje i s jinými seniory, kteří mají podobné problémy.⁸⁶

⁸⁶ Srov. VENGLÁŘOVÁ, M. *Problematické situace v péči o seniory*, s. 47.

8 Závěr

Je velmi důležité a potřebné, abychom našim seniorům zajistili vhodné a důstojné podmínky pro překonání fyzických a psychických změn, které se mohou začít projevovat v určitých okamžicích jejich života.

Zákonem o sociálních službách byly zavedeny nové činnosti, jež musí být v domovech poskytovány. Proto je důležité, aby právě sociální služby seniora podporovaly k co největší samostatnosti, soběstačnosti a motivovaly ho při zapojování do společnosti. Někdy se bohužel stává, že právě tyto služby seniory podceňují. Velmi také záleží na kvalitě služeb ošetřujícího personálu, které by měl vést k pohodě a spokojenosti seniorů. Také muzikoterapie má přispívat ke spokojenosti uživatelů v dané instituci, pomáhat jim trávit smysluplně volný čas a rychleji se adaptovat v novém prostředí.

Cílem bakalářské práce bylo zjistit, jaký vliv a účinek má na seniory v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě a v Domově pro seniory v Budíškovicích léčebná metoda muzikoterapie, zda je seniory v těchto zařízeních využívána a jakou formou je prováděna.

Výzkum jsem prováděla pomocí osobních standardizovaných rozhovorů, které byly se souhlasem dotazovaných nahrávány na diktafon, aby nebyla narušena jejich plynulost.

Cíl práce byl splněn. Z výzkumu, který jsem prováděla, vyplynulo, že léčebná metoda muzikoterapie má na respondenty kladný vliv. Všemi respondenty je hojně využívána a navštěvována. Provádí se spojením aktivní a pasivní formy současně. V obou zařízeních je uskutečňována skupinovou formou, protože se tak lépe navazují nové vztahy a klienti se snadněji integrují do společnosti.

Z výzkumu také vyplynulo, že dotazovaní respondenti měli většinou kladný vztah k hudbě už před vstupem do zařízení. Dále jsem zjistila, že velká část respondentů navštěvuje muzikoterapii pravidelně a má velký zájem o prodloužení časového limitu provádění. Respondenti jsou rovněž spokojeni s nabízeným repertoárem a s terapeutkami, které tuto aktivizační činnost provádí. Všichni poukazují na jejich ohleduplnost, obětavost, snahu zapojit všechny zúčastněné.

Prostory, v nichž se muzikoterapie koná, jsou pro většinu respondentů dostačující. Z mého výzkumu vyplývá to, co dotazovaným schází. Převážně je to kontakt s živými

kapelami, pořádání živých vystoupení a koncertů v jejich zařízeních. Z finančních důvodů nelze tato přání respondentů v takovém rozsahu zajistit.

Je velmi důležité motivovat seniory, aby navštěvovali muzikoterapii v hojném počtu, a tak se dokázali integrovat do společnosti, uměli spolu kooperovat a vycházet při aktivizačních činnostech. Ty mohou být nápomocny k posílení lidské důstojnosti a dávat jejich životu smysl.

Předpokládám, že poznatky, k nimž jsem došla, budou využity ku prospěchu seniorů a naše společnost se bude tímto tématem v budoucnu zabývat více, protože stárne každý z nás.

Svoji bakalářskou práci bych doporučila zejména pro výukové semináře, které se zaměřují na řešení problematiky aktivizačních činností se seniory metodou muzikoterapie.

9 Použitá literatura

FARKAŠOVÁ, D. a kol. *Ošetrovatelstvo-teória*. Martin: Osveta 2001. ISBN 80-8063-086-0.

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum*. Praha: Portál, s.r.o., 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HOLMEROVÁ, I. *Vybrané kapitoly z gerontologie*. Praha: Česká alzheimerovská společnost, 2003. ISBN 80-86541-12-6.

HOLMEROVÁ, I., JAROLÍMOVÁ, E., SUCHÁ, J. *Péče o pacienty s kognitivní poruchou*. Praha: EV public relations, 2007. ISBN 978-80-254-0177-4.

JANEČKOVÁ, H.; KALVACH, Z.; HOLMEROVÁ, I. *Programování aktivit, motivování, akceptování a kognitivní rehabilitace*. In KALVACH, Z.; ZAVÁZALOVÁ, H. et al. *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004 ISBN 80-247-0548-6.

KALVACH, Z., ZADÁK, Z. et al. *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada Publishing, 2004. ISBN 80-247-0548-6.

KANTOR, J. LIPSKÝ, M. WEBER, J. et al. *Základy muzikoterapie*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2009. ISBN 978-80-247-2846-9.

KLEVETOVÁ, D., DLABALOVÁ, I. *Motivační prvky při práci se seniory*. 1.vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2169-9.

LINKA, A. *Kapitoly z muzikoterapie*. Rosice u Brna: Gloria, 1997. ISBN 80-901834-4-1.

LEVICKÁ, J.; TOMAŠOVIČOVÁ, A. *Možnosti zachování autonomie jedince v domove důchodcov*. In SÝKOROVÁ, D.; CHYTIL, O. et al. *Autonomie ve stáří*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2004.

- MALÍKOVÁ, E. *Péče o seniory*. 1.vyd. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3148-3.
- NAKONEČNÝ, M. *Motivace lidského chování*. Praha: Academia, 2004. ISBN 80-200-0592-7.
- NEŠPOROVÁ, O., SVOBODOVÁ, K., VIDOVIČOVÁ, L. *Zajištění potřeb seniorů s důrazem na roli nestátního sektoru*. Praha: VÚPSV, 2008. ISBN 978-80-87007-96-9.
- PAPEŽOVÁ, E. *Odvrácená tvář sociální práce. Proměny práce sociálních pracovníků v pobytových sociálních službách pro seniory*. Sociální práce, 2010. ISSN: 1213-6204.
- PICHAUD, C.; THAREAUOVÁ, I. *Soužití se staršími lidmi: praktické informace pro ty, kdo doma pečují o staré lidi, i pro sociální a zdravotnické pracovníky*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-184-3.
- PIPEKOVÁ, J., VÍTKOVÁ, M. *Terapie ve speciální pedagogické péči*. Brno: Paido, 2001. ISBN 80-7315-010-7.
- POKORNÁ, D. *Komunikace se seniory*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3271-8.
- RAM DASS. *Stále tady. Přijímání stárnutí, změn a smrti*. Praha: Pragma, 2002. ISBN 80-7205-882-7.
- RHEINWALDOVÁ, E., *Novodobá péče o seniory*. 1.vyd. Praha: Grada, 1999. ISBN 80-7326-026-3.
- ROSMARIE, F., REINHOLD, S., STÜCKERT, A. *Muzikoterapie, terapie zpěvem*. Hranice na Moravě: Fabula, 2005. ISBN 80-86600-24-6.
- SIMAJCHL, L. *Stáří*. 3. vyd. Vranov n. D. – Přímětice - Bítov: A.M.I.M.S, 2004. ISBN neuvedeno.
- SKORUNKOVÁ, R. *Úvod do vývojové psychologie*. Hradec Králové: Gaudeamus, 2005. ISBN 80-7041-727-7.

SÝKOROVÁ, D. *Autonomie ve stáří*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2007. ISBN 978-80-86429-62-5.

ŠIMANOVSKÝ, Z. *Hry s hudbou a techniky muzikoterapie ve výchově, sociální práci a klinické praxi*. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-264-5.

ŠPATÉNKOVÁ, N. *Krizová intervence pro praxi*. 1. vyd. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0586-9.

TOŠNEROVÁ, T. *Jak si vychutnat seniorská léta*. Brno: Computer press, a. s., 2009. ISBN 978-80-251-2104-7.

VÁGNEROVÁ, M. *Vývojová psychologie II. dospělost, stáří*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2007. 466 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

VÁGNEROVÁ, M. *Základy psychologie*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0841-3.

VENGLÁŘOVÁ, M. *Problematické situace v péči o seniory: Příručka pro zdravotnické a sociální pracovníky*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2007. ISBN 978-80-247-2170-5.

VOHRALÍKOVÁ, L. *Čeští senioři včera, dnes a zítra*. Praha: VÚPSV, Výzkumné centrum Brno, 2004. ISBN 80-239-4218-2.

VOTAVA, J. et al. *Ucelená rehabilitace osob se zdravotním postižením*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2003. 207 s. ISBN 80-246-0708-5.

VURM, V. et al. *Vybrané kapitoly z veřejného a sociálního zdravotnictví*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2008. ISBN 978-80-247-2169-9.

ZELEIOVÁ, J. *Muzikoterapie*. Praha: Portál, s. r. o., 2007. ISBN 978-80-7367-237-9.

Internetové zdroje

Domov sv. Anežky domov pro seniory ve Velkém Újezdě [online]. Posl. aktualizace 4. 1. 2013 [cit. 17. ledna 2013]. Dostupné na WWW:<<http://www.dsvanezky.cz/index.html>>.

Domov seniorů Budiškovice [online]. [cit. 17. ledna 2013]. Dostupné na WWW:<<http://www.ddbudiskovice.cz>>.

10 Seznam příloh

- Příloha I. Rozhovory s respondenty.
- Příloha II. Fotografie Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě.
- Příloha III. Fotografie Domova pro seniory v Budiškovcích.
- Příloha IV. Plán aktivizačních činností v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě.
- Příloha V. Plán aktivizačních činností v Domově pro seniory v Budiškovcích.
- Příloha VI. Seznam výzkumných otázek.

10.1 Přílohy

Příloha I. Rozhovory s respondenty.

Respondentka č. 1

Pohlaví	žena
Věk	80
Vzdělání	základní
Rodinný stav	vdova
Místo pobytu	Domov sv. Anežky Velký Újezd
Délka pobytu	8 roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Žena.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

e) vysokoškolské

Já mám jenom základní vzdělání. Celý život jsem pracovala v jednotném zemědělském družstvu v rostlinný výrobě.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

No to je to zpívání co máme každé pátek dopoledne, ne?

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mě

A to já sem si zpívala pořád. Dyž byl eště můj manžel mladej, tak jsme chodili tancovat, ale zase né moc, neměli sme tolik peněz. Rádio sme měli puštěný ale furt. Doma sme si zpívali a někdy i zatancovali.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času
- b) pro upevňování mezilidských vztahů
- c) ze zvědavosti
- d) pro zlepšení nálady

Jak říkám, ráda zpívám a prej se tím taky trénuje ta paměť. No, někdy si taky na ty slova nemůžu vzpomenout, ale není to zas často. Sejde se nás tam hodně a bývá tam sranda.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně
- b) někdy
- c) nikdy

Jó, chodím pravidelně. Chodíme z našeho pokoje všechny. Když je některá třeba někdy nemocná, tak jí potom říkáme, co se dělo. A taky si zazpíváme na pokoji, aby jí to nebylo líto.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

No, já špatně vidím, ale ženský se chodí dívat na nástěnky a pak mi to řeknou. Říkají to i sestřičky při rozdávání léků a tak. Někdy se to dovím i na jídelně.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální
- b) skupinové
- c) je mi to jedno

No skupinově. Dyť sem říkala, že chodíme z pokoje všechny naráz. Člověk by neměl chtít dělat něco sám, ve skupině se více pobavíme a poznáme. Tam sem se seznámila s jinejma lidima, třeba z prvního patra, který sem neznala.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Nevím přesně, co je to aktivně a pasivně, ale děláme tam takovou všeho chuť. Chvilku tak, potom zase jinak, tak asi to třetí aktivně a pasivně současně. To víte, já ty názvy neznám. Musíte na mě mluvit srozumitelně.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Já myslím, že jo. Mě taky bolí ty záda a nohy, tak bych dýl nevydržela. Však voni ví nejlíp, jak dlouho to má trvat, na to jsou určitě školený. A taky je potom oběd, to by se nestihlo.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Repertoár - to je to, co děláme? Různě se to mění, mohlo by tam být více ale těch lidových písniček. Třeba „Osířelo dítě“ - to vy mladý už určitě neznáte. To sme se učili v první třídě a pořád si to pamatuju. Dneska ty mladý všechno zapomenou.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

To jo.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě

- b) zlepší se mi nálada**
- c) je mi smutno**
- d) rozzlobí mě**
- e) nemá na mě vliv**

Dobře. Vždycky máme dobrou náladu a ještě se něco dovíme. Sem vdycky taková klidnější, asi i příjemnější a taky mi potom líp chutná oběd. Trénujeme tu paměť a taky vopčas hraju na nějaký nástroj, třeba na bubínek, ale třepou se mi ruce. Tak vlastně trénuju i tu motoriku, jak říká sestra.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna**
- b) ergoterapeutická místnost**
- c) tělocvična**
- d) klubovna**
- e) jiné**

No většinou v jídelně. Je tam i takovej ten velkej klavír. Ten by se jinam nevešel.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano**
- b) ne**
- c) nevím**

Vono je nás moc. Jinam bysme se nevyšli, tak bych asi nic neměnila. Dyby sme se mohli rozdělit na půlky, tak by se mě líbilo v klubovně. Ta je menší. Připomíná mi trochu domov. Jsou tam i menší okna, tady na jídelně jsou nový, velký, moc se mi nelíbí.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců**
- b) používání jiných hudebních nástrojů**
- c) nová aparatura**
- d) kolegu muzikanta**
- e) ne, není**
- f) je mi to jedno**

Né, nic mě nenapadá. Já myslím, že je to dobrý. Kéž by se tak měli i jinde. My se tady známe a nikdo se nehádá, to jinde je to horší.

Respondent č. 2

Pohlaví	muž
Věk	76
Vzdělání	základní
Rodinný stav	svobodný
Místo pobytu	Domov sv. Anežky Velký Újezd
Délka pobytu	5 roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Muž.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

e) vysokoškolské

Já jsem dělal závozníka u státních lesů. Vozili jsme lesákům stromky. Pak to místo po revoluci zrušili a já byl nezaměstnaný.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

To je vždycky v ten pátek na jídelně, jak se tam zpívá. Vždycky něco terapeutka vymyslí, aby se jako pokrátíl čas, než se bude vobědvat.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

Žádný. Já mám rád klid, radši sem se díval na televizi. Nic mi to neříká. Nikdo u nás nikdy nezpíval- nejsem na to zvyklý.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

a) za účelem krácení času

b) pro upevňování mezilidských vztahů

c) ze zvědavosti

d) pro zlepšení nálady

No, krátím si tak čas. Někdy se to dopoledne vleče a tam, jak pořád něco zpívají, tak to ubíhá líp. Rád je pozoruju. Nikdy se ale moc nezapojuju, to už musí bejt.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

a) pravidelně

b) někdy

c) nikdy

Někdy. Pravidelně to zase né. Někdy dýl ležím, protože se mi nechce tak brzy vylejzat. Jsem dost lenivej a to je dobrovolný, tak nemusím.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Prosím vás, vdyť to je vyvěšený skoro všude. Vůbec bych se nedivil, kdyby to pověsili i na záchodě. Někdy bych to nejradši strhal, ale zase vostatní to tak chtějí. Prej, aby nezapomněli.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

a) individuální

b) skupinové

c) je mi to jedno

Mě je to fuk. Já si krátím jen ten čas, tak ať si to dělají, jak chtěou.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

a) aktivně

b) pasivně

c) aktivně a pasivně současně

Nevím přesně, ale myslím si, že tam dělají všechno dohromady, tak asi aktivně a pasivně současně. Ono je to asi lepší. Každýho baví něco jinýho. Vypadají spokojeně. Já jsem taky jednou bubnoval a kolega od vedle z pokoje hrál na kytáru – to se ale nedalo poslouchat. Pak nám sestra pustila dechovku.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Bohatě, ani o chvíli dýl. Nechápu, co se na tom někomu líbí.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Jak sem říkal, já tomu moc nehovím, ale asi jo. Je tam vod každýho něco. Líbilo se mi, jak tam ta Jana mluvila o skladatelích, to bylo zajímavý a poučný.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

Jo, je pěkná, mladá a snaží se nám ten čas nějak vyplnit. Nesmí mě ale do ničeho nutit, to nemám rád. Jinak jsem spokojen.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) zlepšuje se mi nálada
- c) je mi smutno
- d) rozzlobí mě
- e) nemá na mě vliv

Na mě to nepůsobí. Mám pořád stejnou náladu, ať tam jdu, nebo ne. Myslím, že to, že to někomu pomáhá, je blbost. To si vsugerovali a teď dělají důležitý. Já mám rád klid.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna
- b) ergoterapeutická místnost
- c) tělocvična
- d) klubovna
- e) jiné

Bývá to v jídelně, protože jich tam chodí hodně. Nikde jinde není ani tolik židlí, aby si mohli sednout. Jinde by to nešlo. Mají tam klavír, ty přehrávače, no všechno možný vybavení.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Ste blázen? Proč bych je měnil, vždyť říkám, že je to všechno nový. Jezdí se sem na to dívat z jiných domovů a já bych to měl měnit. To nám teda hodně lidí závidí.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců
- b) používání jiných hudebních nástrojů
- c) nová aparatura
- d) kolegu muzikanta
- e) ne, není
- f) je mi to jedno

No já sem ten poslední, co by do toho měl mluvit. Od toho jsou jiný. Dyť Vám říkám, že mě je to fuk.

Respondent č. 3

Pohlaví	muž
Věk	78
Vzdělání	středoškolské
Rodinný stav	vdovec
Místo pobytu	Domov sv. Anežky Velký Újezd
Délka pobytu	5 roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Muž.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

e) vysokoškolské

Já mám ekonomickou školu. Pracoval jsem ve státním statku jako účetní. No, dělal jsem vlastně úplně všechno, nejen účetního.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

Tak to vím. To je ta činnost, co děláme na jídelně, buď si zpíváme, hrajeme nebo posloucháme nějakou hudbu. Někdy hrajeme takovou hru, kdo dřív pozná, co je to za skladbu.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

Rád jsem si zpíval, s manželkou jsme chodili na muziky, dokonce syn chodil do hudebky, rád jsem ho poslouchal, když hrál. Já na nic hrát neumím, ale vždycky jsem moc chtěl. Bohužel.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času
- b) pro upevňování mezilidských vztahů
- c) ze zvědavosti
- d) pro zlepšení nálady

Víte, od té doby, co mi zemřela žena, nemám rád samotou. Taky líp utíká čas, než se jde na oběd. Zpívání mám ale rád. Chodí tam chlapi, ženy, je tam veselo a to já potřebuju.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně
- b) někdy
- c) nikdy

Navštěvuji jí pravidelně. Jen, když jsem byl nemocný, tak jsem vynechal. Je to fajn být s lidma, který to taky baví.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Jé, to je vyvěšený skoro všude. Na odděleních, jídelně a ještě nám to připomínají třeba, když jdou ráno rozdávat léky. Nebo mi to řeknou chlapi vedle z pokoje, co s nima hraju karty. Oni ale nechodí.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální
- b) skupinové
- c) je mi to jedno

Radši ve společnosti. Víte, já se někdy přistihnu, že zpívám falešně a pletu slova. Když je nás tam víc, tak se to ztratí. Sám bych se před terapeutkou styděl. Ale ostatní to neví. Takže skupinově.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Většinou se to tak nějak prolíná. Snaží se nás zapojovat do dění, takže je to aktivně a pasivně současně. Mě to tak vyhovuje.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

No někdy to uteče strašně rychle. Nestačíme ani všechno, co jsme si naplánovali udělat. Já bych uvítal klidně delší dobu. Vyměnil bych to třeba za kreslení, to mě nebaví.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Určitě. Vždycky se to obměňuje, Jana se snaží, aby to nebylo stejné. Možná by se mohlo více poslouchat country, to mám hodně rád, ale nevím, co by na to řekli ostatní.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

Ano, jsem spokojen. Je milá, vstřícná a vždycky má všechno dopředu nachystané. Snaží se vzdělávat ve svém volném čase a to se musí ocenit. Hodně jsem se o hudbě dozvěděl.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) zlepší se mi nálada
- c) je mi smutno
- d) rozzlobí mě
- e) nemá na mě vliv

Vždycky mi to zlepší náladu. Někdy si vzpomenu na ženu a mívám splíny. Muzika mě povzbuzuje a působí jako lék. Zapomínám na problémy, který mám. A taky zapomenu na chvíli na nemoci.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna
- b) ergoterapeutická místnost
- c) tělocvična
- d) klubovna
- e) jiné

Býváme v jídelně, zřídka kdy v klubovně. Na tuto činnost chodí hodně lidí, tak se jinam nevlezeme. Je o to pořád zájem.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Nechtěl bych je měnit. Vždyť to stálo tolik peněz - ta přestavba. Každou chvíli sem chodí někdo na čumendu, jaký to tady máme.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců
- b) používání jiných hudebních nástrojů
- c) nová aparatura
- d) kolegu muzikanta
- e) ne, není
- f) je mi to jedno

Né, se vším jsem spokojenej. Já nejsem náročnejší. Snad třeba, kdyby se pozvala nějaká živá kapela, to už jsme tu dlouho neměli.

Respondentka č. 4

Pohlaví	žena
Věk	83
Vzdělání	základní
Rodinný stav	vdova
Místo pobytu	Domov sv. Anežky Velký Újezd
Délka pobytu	6 roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Žena.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

e) vysokoškolské

Já vychodila jen základku. Mě škola nikdy nešla. Pak sem šla dělat do UP závodů, tam se vyráběl nábytek a tak.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

Nevím, jestli to bude dobře, ale to je něco kolem muziky, nějaký zpívání. Už vím, to chodíme zpívat, to je v pátek dopoledne. Mělo by nás to povzbudit, vlastně je to asi léčení hudbou.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

Mě to nic moc neříká. Já radši pletu, mám ráda svůj klid. Nikdy jsem si nezpívala. Nemám ten sluch. A taky v poslední době blbě slyším, mám ta naslouchadla, a jak je vyndám, tak je to špatný.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

a) za účelem krácení času

b) pro upevnování mezilidských vztahů

c) ze zvědavosti

d) pro zlepšení nálady

Vždycky mě ženský přesvědčí, ať jdu, abych nebyla na pokoji sama. Co prej tam budu dělat.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

a) pravidelně

b) někdy

c) nikdy

Chodím tam tak jednou za měsíc, takže někdy. Je to dobrovolný, do toho mě nutit nikdo nemůže.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Mě to řeknou ženský nebo sestra. Je to ale všude vyvěšený - na nástěnkách. Je to takový plán, co se kdy dělá a tam to je.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

a) individuální

b) skupinové

c) je mi to jedno

Já kdybych to uměla, tak bych se stejně styděla. Radši bych, aby mě nikdo moc neslyšel, tak radši individuálně. Jsem takovej samotář.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

a) aktivně

b) pasivně

c) aktivně a pasivně současně

Protože je jich hodně, tak to bývá nakombinovaný. Lidi to více baví, když se můžou zapojovat. Jenom něco poslouchat by je přestalo brzo bavit.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

a) ano

b) spíše ano

c) ne

d) spíše ne

e) nevím

To jo. Někdy mi to přijde strašně dlouhý, tak se zvednu a jdu na pokoj nebo na chodbu. To se může.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

a) ano

b) ne

c) doplnil(a) bych ho

Já tomu nerozumím, jestli se to tak má dělat nebo ne. Lidi jsou ale většinou spokojení, jen občas reptají. Ale to reptají na všechno.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

a) spokojen(a)

b) nespokojen(a)

c) záleží na okolnostech

No, moc ji ráda nemám. Zdá se mi, že ze sebe dělá takovou paničku. Taky si myslí, že všechno ví. To se mi moc nelíbí. Teď má zase nějaký červený vlasy. Je každou chvíli jiná. Moc spokojená nejsem.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

a) uklidňuje mě

b) zlepšuje se mi nálada

c) je mi smutno

d) rozzlobí mě

e) nemá na mě vliv

Spíš se tam vždycky na něco naštvu, tak asi negativně. A taky je to někdy hodně hlučný a mě to potom nedělá dobře na ty naslouchadla. Brní mě z toho celá hlava.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

a) jídelna

b) ergoterapeutická místnost

c) tělocvična

d) klubovna

e) jiné

Je to prováděný většinou na jídelně, ta je velká. Někdy to je i na klubovně, ta je ale v jiném patře, tam já nechodím.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

a) ano

b) ne

c) nevím

Ne, nic bych neměnila.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

a) vystoupení umělců

b) používání jiných hudebních nástrojů

c) nová aparatura

d) kolegu muzikanta

e) ne, není

f) je mi to jedno

Ne, není nic.

Respondentka č. 5

Pohlaví	žena
Věk	79
Vzdělání	vyučena
Rodinný stav	vdova
Místo pobytu	Domov sv. Anežky Velký Újezd
Délka pobytu	2 roky

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Žena.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

c) vysokoškolské

Vyučila jsem se zahradnicí a celý život jsem to dělala. Moc mě to bavilo. Pracovala jsem v zahradnictví a pak v květinářství.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

Léčení muzikou. To nám jednou říkala Jana, že se to tak jmenuje. My tomu říkáme zpívání. Mám ho moc ráda. Je to moc oblíbená činnost.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

Když jsem bydlela ještě doma, tak jsem chodila pár let zpívat do kostelního sboru. Zpívala jsem soprán. Jezdili jsme zpívat i na různé akce. Byla to moc krásná doba. Tam jsme si užili srandy.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času**
- b) pro upevňování mezilidských vztahů**
- c) ze zvědavosti**
- d) pro zlepšení nálady**

Dává mi to chuť do života. Taky zapomenu na všechny starosti, co mám. Sejde se tam vždycky hodně lidí, které to baví a různě se zapojujeme do dění. Snažíme se někdy zpívat i dvojhlasy.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně**
- b) někdy**
- c) nikdy**

Chodím pravidelně. Jsem moc ráda, že tato činnost tady v domově funguje. Vůbec by mi nevadilo, kdyby byla častěji.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

To je různý, někdy se radši podívám na nástěnky na chodbách nebo v jídelně. Taky nám to připomínají sestřičky. Je to ale pravidelně, tak už s tím tak nějak počítám.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální**
- b) skupinové**
- c) je mi to jedno**

Nejlepší je to ve skupině. Měníme si tam různě úkoly, pozice. Při poslechu diskutujeme, co je pěkné a co ne. Skupinová terapie je určitě lepší. Dobře se při tom trénuje paměť.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně**
- b) pasivně**
- c) aktivně a pasivně současně**

Sestřička se to snaží střídat, aby nás zaujala všechny. Ono někdo má rád to, druhý zase ono. Tak to tak různě prokládá – takže aktivně a pasivně současně. Některým se stejně ale nezavděčí.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Pro mě by mohla být tato činnost prováděná klidně častěji. Třeba dvakrát týdně. Určitě by to chtělo i více lidí, musíme se na to zeptat.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Ano vyhovuje. Je to velice pestré. Někdy začínáme poslechem vážné hudby, jindy se hned všichni aktivně zapojíme do zpěvu. Používáme nástroje nebo zpíváme jen tak unizono.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

Ano jsem spokojena. Práce jí musí bavit, jinak by to nevykonávala s takovým nasazením. Snaží se, aby nás to všechny zajímalo a bavilo. Někdy to nemá vůbec jednoduchý.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) zlepšuje se mi nálada
- c) je mi smutno
- d) rozzlobí mě

e) nemá na mě vliv

Velice dobře to na mě působí. Zklidní se mi tep, zapomenu na to, že mě někdy bolí hrozně nohy. Trénujeme tam i paměť, když hledáme správné názvy písniček. Je to takový lék na všechno.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

a) jídelna

b) ergoterapeutická místnost

c) tělocvična

d) klubovna

e) jiné

Chodíme na jídelnu, protože se účastní velký počet lidí a jinam by jsme se nevyšli. Když byly ty chřipky, tak to bylo párkrát v klubovně. Tam není ale zase takové vybavení. Všechno se to tam musí přenášet.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

a) ano

b) ne

c) nevím

Né, určitě bych je neměnila. Všechno je to moc pěkné.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

a) vystoupení umělců

b) používání jiných hudebních nástrojů

c) nová aparatura

d) kolegu muzikanta

e) ne, není

f) je mi to jedno

Chybí mi tady živá hudba. Chtěla bych, aby přijeli nějakí hudebníci, třeba z oblasti vážné hudby a udělali pro nás nějaký koncert. To mi opravdu chybí.

Respondentka č. 6

Pohlaví	žena
Věk	84
Vzdělání	základní
Rodinný stav	vdova
Místo pobytu	Domov sv. Anežky Velký Újezd
Délka pobytu	3 roky

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Žena.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

c) vysokoškolské

Nás se nikdo neptal, jestli chcu studovat. Ve čtrnácti jsem musela jít do zemědělství a krmila jsem krávy. Taky jsem jeden čas dělala u prasat.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

To je něco se zpěvem, s muzikou. Tady na to chodí ženský pravidelně v pátek. Vždycky si o tom pak povídáme.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mě

Jo mám ji ráda. Dyž sem ještě dělala v zemědělství, tak tam sme si zpívaly furt. I doma se zpívalo. Nejvíc dyž byly malý děti. Dřív televiza nebyla, tak se musely nějak zabavit. Tak se zpívalo.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času
- b) pro upevňování mezilidských vztahů
- c) ze zvědavosti
- d) pro zlepšení nálady

Je tam dobrá nálada a chodí tam i z ostatních pokojů, tak se tam setkáváme. Dokonce tam chodí i chlapi, to ze začátku nebylo. Já ale špatně slyším, tak na mě musí mluvit sestřička hlasitě a to se zase někomu nelíbí. Prej ruším.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně
- b) někdy
- c) nikdy

No já právě špatně slyším, tak úplně pravidelně nechodím. Tak tam napište, že chodím někdy.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Vždycky je to vyvěšený na těch nástěnkách nebo nám to říká personál nebo se to dovím vod vostatních.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální
- b) skupinové
- c) je mi to jedno

Já bych byla rači, kdyby se to mohlo dělat individuálně s každým zvlášť. Ale prej to nejde, že Jana nemá tolik času. Vono je nás fakt hodně.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Né, dělá se všechno možný. Tak aktivně a pasivně současně. Někdy nám vyhrává i Moravanka, někdy zase Smetana, někdy jen tak zpíváme sami.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Ano stačí to. Ale většinou to stačí. Kdybych mohla bejt s terapeutkou sama, tak to bych klidně i prodloužila. Takhle, když jsme dohromady, tak jim vadí, že špatně slyším.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Já mám ráda lidové písničky z období první republiky. Těch tady moc nezpíváme, tak to bych chtěla změnit. Taky ráda poslouchám Hašlera, ale toho sestřička ještě nesehnala.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

Sem s ní spokojená. Nemá to taky holka lehký, ale fakt se snaží, abychom nebyl nikdo smutnej. Co může, tak se snaží splnit.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) lepší se mi nálada

- c) je mi smutno**
- d) rozzlobí mě**
- e) nemá na mě vliv**

Myslím, že na mě má dobrej vliv. Jen kdybych líp slyšela, ale to nejde vylepšit – jsem už stará.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna**
- b) ergoterapeutická místnost**
- c) tělocvična**
- d) klubovna**
- e) jiné**

Chodíme na jídelnu. Ta je hodně velká, tak se tam nemačkáme. Je tam plno nástrojů a takových těch přehrávačů, na kterých nám sestřička pouští ty věci.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano**
- b) ne**
- c) nevím**

Kdepak něco měnit. Ani nápad.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců**
- b) používání jiných hudebních nástrojů**
- c) nová aparatura**
- d) kolegu muzikanta**
- e) ne, není**
- f) je mi to jedno**

Nic mě nenapadá, snad výběr těch písniček, to sem už ale říkala, ne?

Respondent č. 7

Pohlaví	muž
Věk	88
Vzdělání	středoškolské
Rodinný stav	vdovec
Místo pobytu	Domov sv. Anežky Velký Újezd
Délka pobytu	7roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Muž.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

c) vysokoškolské

Já jsem navštěvoval gymnázium. Chtěl jsem jít dál studovat hudbu, ale otec mi to zakázal. Tak se ze mě stal účetní.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

Léčba hudbou. Moje srdeční záležitost. Je to činnost, která je každý pátek, ale já bych mohl chodit každý den. Hned se mi udělá líp. Ani jednou jsem nevynechal. To mě drží při životě.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

No já jsem hrával na pozoun v dechovce skoro 40 let, takže hudba zaujímala v mojem životě místo číslo jedna. Někdy mi žena nadávala, ale mě to bylo jedno. Já sem musel jít hrát.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času**
- b) pro upevňování mezilidských vztahů**
- c) ze zvědavosti**
- d) pro zlepšení nálady**

Strašně mě muzika baví. Pomáhá mi to zlepšit náladu. Rozebíráme tam různé druhy hudby, někdy se dohadujeme, jaký slova patří k písničkám, rád se účastním a zapojuju i jako hráč. Vždycky se zasmějeme. Někdy si ze sebe musí člověk umět udělat srandu, jinak to nejde.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně**
- b) někdy**
- c) nikdy**

Navštěvuju jí pravidelně, ještě jsem ani jednou nevynechal. Už se ptám vždycky dopředu, co se bude dělat. Jsem strašně nedočkavej člověk.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Je to vždycky vyvěšený na nástěnkách na každým patře, taky v jídelně a sestřička nám to ještě vždycky připomene nebo pro nás zajde.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální**
- b) skupinové**
- c) je mi to jedno**

Individuálně by to nebylo ono, takže skupinově. Mám rád, když se zapojí do činnosti větší počet lidí. Je větší sranda. Chlapi se ale moc nezapojuju, jsou to takový poseroutky. Teď se trošku polepšili přes tu zimu.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Jak kdy, většinou ale aktivně a pasivně současně. Chvíli si zpíváme sami, zapojujeme se všichni. Hrajeme na různé nástroje, jako jsou bubínky, triangly a tak. Když už jsme unavení, rádi si poslechneme něco, co nám sestřička pustí. Většinou je to na přání.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Pro mě by to mohlo být klidně delší. Jak jsem říkal, já jsem takovej společenskej živel. Vůbec bych se nezlobil, kdyby se chodilo na tuto aktivitu každý den. Někdy se ty dny hrozně vlečou.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Určitě jo. Sestřička se snaží do této činnosti přinést vždycky něco nového. Můžeme sami navrhnout, jak a co bysme chtěli dělat, takže mi repertoár vyhovuje.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

To víte, že bych byl radší, kdyby paní Jana uměla na něco pořádně hrát a mohli jsme si zamuzicírovat. Jinak je moc hodná a snaží se, tak jsem spokojenej.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) zlepší se mi nálada
- c) je mi smutno
- d) rozzlobí mě
- e) nemá na mě vliv

Já mám hned lepší náladu. Loni jsem byl v nemocnici, to víte, tam se nic nesmí, no bejt tam ještě o tejdén dýl, tak se zblázním. Když slyším muziku, mám hned lepší tlak. Prostě mi dělá dobře a nic nestojí, na rozdíl od léků.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna
- b) ergoterapeutická místnost
- c) tělocvična
- d) klubovna
- e) jiné

Většinou býváme v jídelně, protože je velká. Je to vždycky podle toho, kolik se nás sejde. Jen asi pětkrát za celou dobu jsme byli v klubovně, to když byli lidi nemocný.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Né, nic bych nechtěl měnit. Moc pěkný je to tady.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců
- b) používání jiných hudebních nástrojů
- c) nová aparatura
- d) kolegu muzikanta
- e) ne, není
- f) je mi to jedno

Já bych chtěl nějakýho dalšího muzikanta, se kterým bych si mohl zahrát. Určitě by se to líbilo i ostatním, co tam se mnou chodí. No třeba se dočkám.

Respondentka č. 8

Pohlaví	žena
Věk	81
Vzdělání	základní
Rodinný stav	vdova
Místo pobytu	Domov sv. Anežky Velký Újezd
Délka pobytu	10 roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Žena.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

e) vysokoškolské

Já jsem chodila jen do základní školy. Potom jsem uklízela ve škole, v nemocnici, no kde bylo zrovna místo. Dost jsem to střídala.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

Nějaké léčení pomocí hudby, né? To my chodíme na tuto činnost každý pátek.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mě

Říká se, že zpěv a hudba jsou kořením života. Člověk, který nemá rád hudbu – jakoukoliv, nemůže být šťastný. Já si zpívám odmalička, pořád.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času
- b) pro upevňování mezilidských vztahů
- c) ze zvědavosti
- d) pro zlepšení nálady

Mám ráda společnost, když se lidi poznávají, mají společné zájmy a to se vždycky při zpívání děje. My tomu říkáme zpívání, né ta muzikoterapie.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně
- b) někdy
- c) nikdy

Chodím pravidelně, jen když jsem nemocná nebo jedu na nějaké vyšetření, tak vynechám, jinak pravidelně.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Bývá to vyvěšeno vždycky dopředu na nástěnkách a ještě nám to připomínají sestřičky. Takže kdo má zájem, vždycky to ví včas a dopředu.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální
- b) skupinové
- c) je mi to jedno

Určitě skupinově, protože je tam větší počet lidí.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Současně. Musí se to dělat tak, aby to zaujalo všechny. A to je právě to dobré, že se to takhle střídá. Někdy je tam velká sranda.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Mě by vyhovovalo chodit častěji. Tak dvakrát nebo třikrát do týdne. Všechno se někdy ani nestihne a za týden se to zapomene. Hlavně když něco posloucháme, tak ta hodina je strašně krátká.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Ano, vyhovuje. Víte, dřív jsem věděla jen o dechovce, lidovce a tady jsem se dozvěděla tolik zajímavého o skladatelích vážné hudby nebo o tom, jak se to vlastně skládá

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

Jsem s ní spokojená. Je šikovná, shání nové informace. Jo, dělá to dobře. Snaží se zaujmout a navodit dobrou náladu.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) zlepši se mi nálada
- c) je mi smutno
- d) rozzlobí mě
- e) nemá na mě vliv

Zlepši se mi vždycky nálada a to je myslím to hlavní. Vždycky zapomenu aspoň na tu chvíli na všechny moje nemoci, které mám.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna**
- b) ergoterapeutická místnost**
- c) tělocvična**
- d) klubovna**
- e) jiné**

Většinou býváme na jídelně, protože to je největší místnost. Nás tam totiž chodí hodně, tak bysme se asi ani jinam nevlezli

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano**
- b) ne**
- c) nevím**

Ne, vůbec nic bych nezměnila. To dalo strašně práce a povedlo se to. Je to veselý, světlý, vzdušný.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců**
- b) používání jiných hudebních nástrojů**
- c) nová aparatura**
- d) kolegu muzikanta**
- e) ne, není**
- f) je mi to jedno**

Nic mě nenapadá. Už mi to tak nepřemýšlí.

Respondentka č. 9

Pohlaví	žena
Věk	83
Vzdělání	vysokoškolské
Rodinný stav	svobodná
Místo pobytu	Domov pro seniory Budíškovice
Délka pobytu	8roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Žena.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

c) vysokoškolské

Jsem lékařka. Vystudovala jsem v Praze, ale místo jsem dostala v Brně. Tam jsem také zůstala a celý život pracovala. No, vidíte a jak jsem dopadla.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

Je to léčení hudbou. Zkratka léčebná metoda, která k léčení využívá jako léčebný prostředek hudbu.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

Od mala jsem byla vychovávána tak, aby se mi dostalo veškerého vzdělání, tak sem chodila od pěti let hrát na klavír a zpívat. Doma jsme si také hodně zpívali.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času**
- b) pro upevňování mezilidských vztahů**
- c) ze zvědavosti**
- d) pro zlepšení nálady**

Pomáhá mi to při navazování vztahů s ostatními, trénuje se při tom paměť, která už mi začíná občas vypovídat a je to milé zpestření dopoledne.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně**
- b) někdy**
- c) nikdy**

Ano, chodím pravidelně, pokud nemám nějaká vyšetření nebo za mnou nepřijede návštěva.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Je to vyvěšeno na nástěnkách, ale v ten den ráno nás o tom informují rozhlasem, co se v kterou dobu ten den bude dělat.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální**
- b) skupinové**
- c) je mi to jedno**

Já osobně jsem takový samotář, jsem zvyklá na svůj klid, ale vím, že to není také dobré. Tak se snažím vyhledávat v poslední době činnosti, kde je zapojeno více lidí, takže si napište, že skupinově.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně**
- b) pasivně**
- c) aktivně a pasivně současně**

Terapeutky se snaží, aby byli zapojeni všichni zúčastnění. Kombinují prvky aktivní s poslechem. Takže terapie je prováděná aktivně a pasivně současně. Je to pro obyvatele výhodnější.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Ano, je. Jak jsem zmínila, jsem spíše typ samotáře, takže ta hodina mi bohatě stačí. Já mám i svůj samostatný pokoj, abych měla svůj klid.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

No mě velice zajímá vážná hudba, např. Wagner a Stravinskij, ale to se zase moc nelíbí ostatním. Také je to zařazováno, to ano, ale pro mě by tam toho z této oblasti mohlo být více. Vyřešili jsme to tak, že mám na pokoji přehrávač a poslouchám si tam.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

Snází se moc, obě dvě. Ano, jsem s nimi spokojená.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) zlepší se mi nálada
- c) je mi smutno
- d) rozzlobí mě
- e) nemá na mě vliv

Působí na mě kladně. Mám vždycky dobrý pocit, že jsem něco vykonala pro svoje zdraví. Stabilizuje se mi tlak.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna**
- b) ergoterapeutická místnost**
- c) tělocvična**
- d) klubovna**
- e) jiné**

Chodíme do klubovny, ale na mě je dosti malá. Jen občas jsme v knihovně. To je překrásná velká místnost s velkým množstvím starých knih.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano**
- b) ne**
- c) nevím**

Ano, nahradila bych je těmi většími, třeba knihovnou nebo sálem, který je určen pro společenské akce.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců**
- b) používání jiných hudebních nástrojů**
- c) nová aparatura**
- d) kolegu muzikanta**
- e) ne, není**
- f) je mi to jedno**

Chtěla bych například více živých koncertů, aby se tu pořádaly. Jsou zde překrásné prostory a nádherné nádvoří.

Respondentka č. 10

Pohlaví	žena
Věk	81
Vzdělání	vyučena
Rodinný stav	vdova
Místo pobytu	Domov pro seniory Budíškovice
Délka pobytu	5 roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Žena.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

e) vysokoškolské

Já jsem se vyučila pro Královopolskou, jako obráběčka kovů. Moc dlouho jsem to ale nedělala. Potom jsem pracovala v traktorce.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

To je činnost, na kterou chodíme dvakrát týdně. Zpíváme tam, hrajeme a diskutujeme o muzice.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mě

Muzika mě provází od malička. Ve škole jsme měli takový malý sbor, tak tam jsem chodila. Potom jsem docházela do kostelního sboru. Když jsem se vdala, tak už na to nebyl čas. Ráda jsem zpívala dětem, vnukům, zkrátka mám ji moc ráda.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času
- b) pro upevňování mezilidských vztahů
- c) ze zvědavosti
- d) pro zlepšení nálady

Je to velmi příjemná činnost. Sejde se tam dobrá parta lidí a dobře se nám spolupracuje.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně
- b) někdy
- c) nikdy

Chodím pravidelně. Někdy jdu dřív, abych pomohla terapeutce nachystat věci, nástroje a všechno, co bude potřeba.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Ráno nám to vyhlásí rozhlasem a ještě to připomenou sestřičky. Taky je to na nástěnkách.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální
- b) skupinové
- c) je mi to jedno

Skupinově. Já mám ráda společnost, je mi v ní dobře. Zapomenu na to, co mě tíží.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Je prováděna aktivně a pasivně současně. Každý má rád něco jiného. Holky se moc snaží zavděčit se všem. Pořád to prokládají něčím novým, abychom se něco i naučili.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Ne, já bych to klidně prodloužila. Třeba na úkor jiné činnosti. Nebaví mě třeba cvičení motoriky. To spojujeme různé čáry a já si přijdu jako blázen. To jsme dělali, když jsme byli malí. Tak bych to dala místo toho.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Ano. Holky se snaží ho měnit, kombinovat.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

Jsem s oběma moc spokojena. Vždycky nás má jenom jedna, ale připravují se a chystají si všechno společně. A snaží se nám podávat nové informace.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) zlepší se mi nálada
- c) je mi smutno
- d) rozzlobí mě
- e) nemá na mě vliv

Já jsem hned veselá. Mám dobrou náladu. Jak se říká - nalévá mi novou krev do žil. Je to takový všelék.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna**
- b) ergoterapeutická místnost**
- c) tělocvična**
- d) klubovna**
- e) jiné**

Chodíme do klubovny. Tam máme i nástroje, které potřebujeme a přehrávače na poslech.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano**
- b) ne**
- c) nevím**

Změnit se nedají. Museli bysme chodit třeba do knihovny, ta je ale o patro níže a to nevím, jestli by tam chodili i vozíčkáři.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců**
- b) používání jiných hudebních nástrojů**
- c) nová aparatura**
- d) kolegu muzikanta**
- e) ne, není**
- f) je mi to jedno**

Nic mě zrovna teď nenapadá. Tak asi nic.

Respondent č. 11

Pohlaví	muž
Věk	76
Vzdělání	středoškolské
Rodinný stav	vdovec
Místo pobytu	Domov pro seniory Budíškovice
Délka pobytu	5 roků

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Muž.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

c) vysokoškolské

Středoškolák. Chodil jsem na gymnázium a celý život jsem učil na učilišti. Dělal jsem mistra odborného výcviku.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

To jsem někde četl – léčení pomocí hudby.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

Jsem typ, který si rád poslechne dobrou muziku. Hudba mi nevadí. Ba naopak. Děti chodily do hudební školy hrát. Syn na akordeon a dcera na klavír.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času
- b) pro upevňování mezilidských vztahů
- c) ze zvědavosti
- d) pro zlepšení nálady

Za první je tam dobrá parta, za druhý se tam i něco dozvíme a za třetí rychleji tam ubíhá čas než třeba na pokoji.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně
- b) někdy
- c) nikdy

Když můžu, tak jdu, ale pravidelně to není. Tak asi někdy.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Je to na nástěnkách, hlásí se to rozhlasem a ještě to sestry připomínají, když ráno roznáší léky.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální
- b) skupinové
- c) je mi to jedno

Raději skupinově. Individuálně to nemůže být tak zajímavé a srandovní. Když si můžeme půjčit nástroje a začneme hrát, tak se u toho strašně nasmějeme.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Terapeutky se to snaží kombinovat. Ono je to lepší, líp ubíhá čas. Je to záživnější.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano

- c) **ne**
- d) **spíše ne**
- e) **nevím**

No, klidně by mohla být delší. Někdy musíme končit a ani všechno, co jsme si řekli, neuděláme.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) **ano**
- b) **ne**
- c) **doplnil(a) bych ho**

Ano vyhovuje. Je pestrý a pro nás starší pochopitelný.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) **spokojen(a)**
- b) **nespokojen(a)**
- c) **záleží na okolnostech**

Ony se holky musí střídat. Ale jsem s nima spokojen. Dělají to dobře, i hrají na hudební nástroje a to je taky důležitý.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) **uklidňuje mě**
- b) **zlepší se mi nálada**
- c) **je mi smutno**
- d) **rozzlobí mě**
- e) **nemá na mě vliv**

Takhle jsem nad tím nikdy nepřemýšlel. No, dobře. Když nic jiného, tak náladu mám lepší vždycky.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) **jídelna**
- b) **ergoterapeutická místnost**
- c) **tělocvična**
- d) **klubovna**

e) jiné

Chodíme do klubovny. Ta je tady v našem patře.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

a) ano

b) ne

c) nevím

Asi bych to přesunul jinam.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

a) vystoupení umělců

b) používání jiných hudebních nástrojů

c) nová aparatura

d) kolegu muzikanta

e) ne, není

f) je mi to jedno

Asi nic. Jsem spokojený.

Respondent č. 12

Pohlaví	muž
Věk	75
Vzdělání	základní
Rodinný stav	rozvedený
Místo pobytu	Domov pro seniory Budíškovice
Délka pobytu	3 roky

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Muž.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- a) základní
- b) střední odborné s výučním listem
- c) úplné střední
- d) vyšší odborné
- e) vysokoškolské

Základní. Já jsem pracoval ve stavebním podniku jako pomocná síla. Co taky, když nemám žádnou školu.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

Asi něco s muzikou, nějakou tu činnost.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

- a) aktivní hudebník
- b) posluchač
- c) nezajímala mě

Žádný, mě moc nezajímá.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času
- b) pro upevnování mezilidských vztahů
- c) ze zvědavosti
- d) pro zlepšení nálady

Byl sem tam jen ale dvakrát. Řekli mi, ať se tam du aspoň podívat. Mě to nebaví.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně
- b) někdy
- c) nikdy

Dyť to říkám, byl sem tam dvakrát.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Hlásijou to rozhlasem, všude to visí vylepený, už mě s tím votravujou. Taky sem jim to řek, aby dělali rači něco potřebnýho.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální
- b) skupinové
- c) je mi to jedno

Dejte mi pokoj, já ji nemám rád vůbec. Je to zbytečná blbost. To si rači pustím televizu.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Co já vím, dělají tam všechno možný. Napište aktivně a pasivně současně.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Je to blbost. Nevím, co se komu na tom líbí. Já bych to zrušil.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Co já vím. Napište tam, že ne.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)

c) záleží na okolnostech

Dyby rači dělaly něco prospěšného, třeba šly proházet sněh. Za toto dostávají ještě plat? Pak to tak dopadá.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

a) uklidňuje mě

b) zlepší se mi nálada

c) je mi smutno

d) rozzlobí mě

e) nemá na mě vliv

Nijak. Nechápu, jak může takový kravině někdo věřit. To přece nemůže pomoci. Dyž mě něco bolí, tak si řeknu vo prášek a je to.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

a) jídelna

b) ergoterapeutická místnost

c) tělocvična

d) klubovna

e) jiné

Chodijou na klubovnu, je to slyšet po celý chodbě. Eště se tam smějou, jak ze sebe dělají blázny. No, hrůza.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

a) ano

b) ne

c) nevím

Byla by tam dobrá třeba kantýna místo klubovny. Tam by se prodavače vyšlo věcí.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

a) vystoupení umělců

b) používání jiných hudebních nástrojů

c) nová aparatura

d) kolegu muzikanta

e) **ne, není**

f) **je mi to jedno**

Už mě s těma otázkama pořád dokola unavujete. Jestli tam nemáte něco jinýho, tak mi už dejte laskavě pokoj, nebo vás někam pošlu.

Respondentka č. 13

Pohlaví	žena
Věk	74
Vzdělání	středoškolské
Rodinný stav	vdova
Místo pobytu	Domov pro seniory Budíškovice
Délka pobytu	2,5 roku

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Žena.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

e) vysokoškolské

Já mám zdrávku a celý život jsem pracovala v nemocnici na interně. Byla to náročná práce, ze začátku jsem to chtěla vzdát, ale pak jsem si zvykla.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

Je to léčení přes hudbu, která by měla pomáhat.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

Ke mně muzika patří. Já si zpívám od mala pořád. Přes celý den. Jde to tak nějak ze mě samo.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

a) za účelem krácení času

b) pro upevňování mezilidských vztahů

c) ze zvědavosti

d) pro zlepšení nálady

Baví mě. Snažím se pomáhat i Báře nebo Marušce, podle toho, která tu činnost zrovna dělá. Já jsem původně taky zdravotní sestra, tak vím, co to dá všechno práce, než se to nachystá. A trénuje se tam vlastně i paměť, motorika, prostě je to fajn.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

a) pravidelně

b) někdy

c) nikdy

Chodím pravidelně. Už máme svá místečka, kde kdo sedí. Schází se tam lidé, kteří chtějí něco dělat, něco se dozvědět. Pracovat na sobě.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Ráno nám to oznámí pěkně rozhlasem, ještě sestřičky co chodí ráno s lékama to připomenou. No a jsou taky nástěnky, na kterých se to musí vyvěšovat.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

a) individuální

b) skupinové

c) je mi to jedno

Určitě ve skupině. Je tam dobrá nálada, poznáváme se vzájemně.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděná muzikoterapie?

a) aktivně

b) pasivně

c) aktivně a pasivně současně

Připravuje se pro všechny dohromady, aby to bavilo všechny. Je tam vždycky obsaženo z každého žánru něco. Tak napište aktivně a pasivně současně.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne
- d) spíše ne
- e) nevím

Já bych jí prodloužila. Koho to nebaví, tak si může odejít kdykoliv během terapie a ostatní mohou pokračovat dál. Někdy to ani nestihneme a potom nás to mrzí. Sestřička to někdy natáhne, ale to už zase zasahuje do dalšího programu.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

- a) ano
- b) ne
- c) doplnil(a) bych ho

Repertoár mi zcela vyhovuje. Holky jsou šikovné a co nových věcí se od nich ještě dozvíme. To jsem si nepomyslela, že na stará kolena budu mít takový přehled.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

- a) spokojen(a)
- b) nespokojen(a)
- c) záleží na okolnostech

Ano, jak říkám jsem a to moc. Obě se snaží, aby ten čas byl smysluplně vyplněn. A jsou vděčné za každou pomoc, kterou jim nabízím.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

- a) uklidňuje mě
- b) zlepšuje mi náladu
- c) je mi smutno
- d) rozzlobí mě
- e) nemá na mě vliv

Je to taková medicína na všechny bolesti. Člověk se zapojí do činnosti a rázem na všechno zapomene. Mě občas hrozně bolí nohy a najednou to vůbec nevím, že mě bolely. Je to odreagování.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

- a) jídelna
- b) ergoterapeutická místnost
- c) tělocvična
- d) klubovna
- e) jiné

Chodíme do klubovny, tady na patře. Jen párkrát jsme byli v knihovně, ale to zase někteří nadávali, proč se to mění. Víte, nikdy se nejde zavděčit všem.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Ne, nezměnila bych je. Snad jen by se mohlo v létě vymalovat na barevno. Ta bílá mi připomíná nemocnici, kde jsem pracovala.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců
- b) používání jiných hudebních nástrojů
- c) nová aparatura
- d) kolegu muzikanta
- e) ne, není
- f) je mi to jedno

Já jsem spokojená, kdybych ale mohla, uvítala bych více živých koncertů a vystoupení. Těch tu máme dost málo.

Respondent č. 14

Pohlaví	muž
Věk	79
Vzdělání	vyučen
Rodinný stav	vdovec
Místo pobytu	Domov pro seniory Budíškovice
Délka pobytu	4 roky

1. Jaké je vaše pohlaví?

a) muž

b) žena

Muž.

2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

a) základní

b) střední odborné s výučním listem

c) úplné střední

d) vyšší odborné

e) vysokoškolské

Já jsem se vyučil zedníkem. Šli tam všichni mí kamarádi, tak sem šel taky. Po revoluci sem chvilku soukromě podnikal, ale byl sem rád, když sem dostal důchod.

3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?

To je to zpívání a poslech muziky, co je každé pondělí a pátek.

4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?

a) aktivní hudebník

b) posluchač

c) nezajímala mně

Mě muzika provází celý život. Umím zahrát na foukací harmoniku, hrál jsem i na tahací, ale jen pravou rukou, dohromady už to bylo těžší. V práci jsme si taky na stavbách zpívali. Vlastně i žena měla ráda hudbu.

5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?

- a) za účelem krácení času
- b) pro upevňování mezilidských vztahů
- c) ze zvědavosti
- d) pro zlepšení nálady

Mě říkají tahoun. Já vždycky při zpěvu musím začít hrát, prej mi to jde nejlíp. Je to příjemný zpestření toho času tady.

6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?

- a) pravidelně
- b) někdy
- c) nikdy

No, snažím se chodit pravidelně. Jenom, když jsem byl nemocný, tak jsem chyběl.

7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?

Já už ty dny, kdy to je, znám, ale ještě to ohlašují třeba rozhlasem.

8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?

- a) individuální
- b) skupinové
- c) je mi to jedno

Dobré je to tak, jak se to dělá tady, takže ve skupině. Více jsme se poznali, kdo třeba zpívá líp, kdo hůř, někdo má zase znalosti z jiných oborů.

9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?

- a) aktivně
- b) pasivně
- c) aktivně a pasivně současně

Je to děláno dohromady. Od každého něco. Aby se mohl zapojit každý.

10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?

- a) ano
- b) spíše ano
- c) ne

d) spíše ne

e) nevím

Já jsem spokojený, ale třeba o půlhodinu by se to protáhnout mohlo. To by snad nenarušilo ani ten voběd.

11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?

a) ano

b) ne

c) doplnil(a) bych ho

Ano vyhovuje mi. Mám strašně rád lidovky a dechovky.

12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?

a) spokojen(a)

b) nespokojen(a)

c) záleží na okolnostech

Oni se nám střídají. Ale obě jsou dobří, snaží se nám vyjít vstříc. Někdy si říkám, že ta příprava jim musí zabrat spoustu času.

13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?

a) uklidňuje mě

b) zlepší se mi nálada

c) je mi smutno

d) rozzlobí mě

e) nemá na mě vliv

Je mi dobře po duši. Mám dobrou náladu, našel jsem tam spoustu kamarádů. Rád poslouchám, že třeba to moje hraní se někomu líbí.

14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?

a) jídelna

b) ergoterapeutická místnost

c) tělocvična

d) klubovna

e) jiné

Většinou jsme na klubovně. Já už tam mám svoje místečko u okna, abych na všechny viděl.

15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?

- a) ano
- b) ne
- c) nevím

Tam se nic změnit nedá. Leda, že bysme chodili do většího.

16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?

- a) vystoupení umělců
- b) používání jiných hudebních nástrojů
- c) nová aparatura
- d) kolegu muzikanta
- e) ne, není
- f) je mi to jedno

Přál bych si více muzikantů, abych nebyl v domově jenom sám. A taky aby za náma jezdilo více kapel a vyhrávaly nám pro radost. Té už člověk moc nemá.

Příloha II.

Fotografie Domova sv. Anežky ve Velkém Újezdě.

Příloha III.

Fotografie Domova pro seniory v Budíškovících.

REHABILITACE

SUDÝ TÝDEN

PO 3.odd. 6:00-14:30 hod.

ÚT Společné cvičení na jídelně

ST 3. odd. 6:00-14:30 hod.

ČT Společné cvičení na jídelně

PÁ 3. odd. 6:00-14:30 hod.

LICHÝ TÝDEN

PO 2.odd. 6:00-14:30 hod.

ST 2. odd. 6:00-14:30 hod

PÁ 2.odd. 6:00-14:30 hod.

ROZPIS AKTIVIT

PO - 2. odd. Volnočasové aktivity na oddělení

ÚT - 3. odd. Dle přání uživatelů

Knihovna 13:30 – 14:00 hod.

ST - Promítání filmu na jídelně 9:30 – 11:00 hod.

ČT - 2. odd. Dle přání uživatelů

Četba z knihy na jídelně 13:30 hod.

PÁ - Zpíváme pro radost 9:30 hod

3. odd. Volnočasové aktivity na oddělení

Příloha V.

Plán aktivizačních činností v Domově pro seniory v Budiškovcích.

<i>Od 14.1.-18.1.2013</i>				
DEN	PSS	AKTIVITA	MÍSTO	
Po	D	<i>Mus.</i>	Zpívání pro radost	Klubovna
	D	<i>Dvo.</i>	Vyrábění upomínkových předmětů	Klubovna
	O	<i>Mus.</i>	Procvičování paměti	Klubovna
	O	<i>Dvo.</i>	Procvičování jemné motoriky	Pokoje
Út	D	<i>Mus.</i>	Čtení na pokračování	Klubovna
	D	<i>Dvo.</i>	Luštění po pokojích	Pokoje
	O	<i>Mus.</i>	Rozpravy po pokojích	Pokoje
	O	<i>Dvo.</i>	Společenské hry-šipky	Klubovna
St	D	<i>Mus.</i>	Adaptace, procvičení paměti	Pokoje
	D	<i>Dvo.</i>	Promítání filmu	Hala
	O	<i>Mus.</i>	Vyrábění z papíru	Klubovna
	O	<i>Dvo.</i>	Házení kroužků, míčků do koše	Hala
Čt	D	<i>Mus.</i>	Křeslo pro hosta	Hala
	D	<i>Dvo.</i>	Křeslo pro hosta	Hala
	O	<i>Mus.</i>	Vědomostní procvičení	Klubovna
	O	<i>Dvo.</i>	Rozpravy po pokojích	Pokoje
Pá	D	<i>Mus.</i>	Zpívání pro radost	Klubovna
	D	<i>Dvo.</i>	Čtení z denního tisku	Pokoje
	O	<i>Mus.</i>	Luštění po pokojích	Pokoje
	O	<i>Dvo.</i>	Stolní hry	Klubovna

Příloha VI.

Seznam výzkumných otázek.

- 1. Jaké je vaše pohlaví?**
- 2. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?**
- 3. Co si představujete pod pojmem muzikoterapie?**
- 4. Jak vás ovlivňovala hudba, než jste se stal(a) uživatelem zařízení domova seniorů?**
- 5. Z jakého důvodu navštěvujete muzikoterapii?**
- 6. Jak často navštěvujete muzikoterapii?**
- 7. Jakým způsobem jste informován(a) o muzikoterapii?**
- 8. Jaké formě provádění muzikoterapie byste dal(a) přednost?**
- 9. Jakým způsobem je ve vašem zařízení prováděna muzikoterapie?**
- 10. Je pro Vás časový limit k provádění muzikoterapie dostačující?**
- 11. Jak Vám vyhovuje terapeutický repertoár, který je vám nabízen?**
- 12. Jste spokojen(a) s terapeutkou, která provádí muzikoterapii?**
- 13. Jaké pocity se u Vás projevují během muzikoterapie?**
- 14. V jakých prostorách Vašeho „domova pro seniory“ je prováděna muzikoterapie?**
- 15. Změnil(a) byste prostory, kde probíhá muzikoterapie?**
- 16. Je něco, čím byste chtěl(a) muzikoterapii ve vašem zařízení obohatit?**

Abstrakt

ŠOTKOVSKÁ, I. *Muzikoterapie u seniorů*, České Budějovice 2013. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra psychologie. Vedoucí práce PhDr. Jitka Ivanková, R.N.

Klíčová slova: hudba, muzikoterapie, senioři, adaptace seniorů, domovy pro seniory, terapeut.

Tato bakalářské práce zjišťuje, jaký vliv a účinek má na seniory v Domově sv. Anežky ve Velkém Újezdě a v Domově pro seniory v Budíškovících léčebná metoda muzikoterapie, zda je seniory v těchto zařízeních využívána a jakou formou je uskutečňována. Teoretická část je věnována formám, směrům a druhům muzikoterapie, seniorům, jejich potřebám, rolím a adaptacím. Dále jsou v teoretické části popsány zařízení pro seniory, terapeuti a jejich profese.

Praktická část je tvořena kazuistikami respondentů, které byly získány osobními standardizovanými rozhovory, podle nichž jsou i vyhodnocovány. Výsledky výzkumu jsou porovnávány s údaji autorů použité literatury.

Abstract

Musicotherapy in elderly people

Key words: Music, musicotherapy, seniors, adaptation of the elderly, retirement homes, therapist.

This bachelor thesis investigates the influence and the effect of musicotherapy treatment method in the elderly. Method was used at the St. Anežka's retirement home in Velký Újezd and also at the Retirement home in Budiškovice. The aim of this thesis is to find out if seniors utilise this method and in which form is it realized.

The theoretical part is devoted to the forms, directions and types of the therapy and to the seniors themselves, their roles, needs and adaptations. Furthermore senior facilities, therapists and their profession are described in the theoretical part.

The practical part consists of respondent case reports which were obtained by standardized personal interviews. The results are compared with data from available literature.